

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Opis corocznie archiwalne 2013
Barbara Rojś

Fotogr.
w teacie

++
CHORAŻYNA Halima

zd. Stawczewska

ps. "Karolek", "Szczęsna"

(1895 - 1975)

AK
W-wa

1268/1 WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — CHORAŻYNA Helime
2 d. Stanczeuske
1268/4SK

I/1. Relacja

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. ✓

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

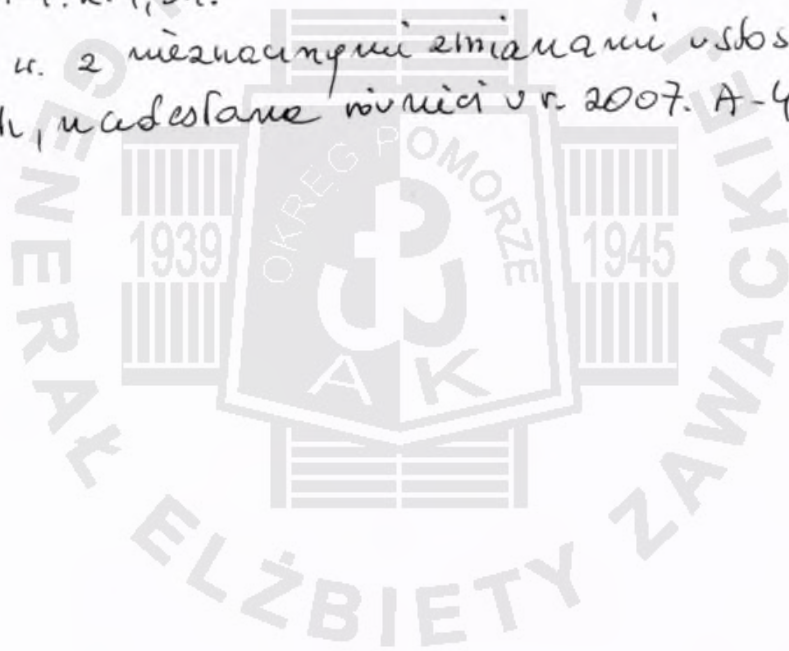
VI. Fotografie ✓ | w teczce |

J. 1268/WSK

chorążyna Halima z d. Starzeńska
ps. „Karolek”, „Szczęśna”
(1895 - 1975)

BIOGRAMY

- I/1- Relacja Halimy (Szczęśnej) Starzeńskiej, zam. Chorążyna
pnekarana pmer M. Suleja i W. Mintala w r. 2007. A-4, k. 4, s. 4.
Fotografia integralnie udnokowana.
- 2- Relacja j. u. z nieznacnymi zmianami w stosunku do
początku. A-4, k. 4, s. 4.
- 3- Relacja j. u. z nieznacnymi zmianami w stosunku do
początku, uadestane różni w r. 2007. A-4, k. 5, s. 5.

UZUPEKNIENY

Halina (Szczęsna) STARCZEWSKA zam. CHORAŻYNA

Urodziła się 24 października 1895 r. w Warszawie.

Ukończyła w Warszawie kursy przyrodnicze KZKP, I kurs Wydziału Technicznego TKN, a w końcu studia na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej uzyskując tytuły magistra i inżyniera.

Od stycznia 1917 r. działała w POW w Warszawie. Używała ps. Szczęsna.

Początkowo pracowała w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej w dziale słownikowym. Od lipca 1917 r. przez dwa miesiące była przydzielona do żandarmerii a jednocześnie pełniła funkcję kurierki. We wrześniu tego roku objęła funkcję adiutantki Komendanta Okręgu I b POW. Od grudnia 1917 r. do kwietnia 1918 r. była kierowniczką kancelarii Komendy Okręgu Ib. Poza tym od listopada 1917 r. do października 1918 r. była kierowniczką biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW.

Po wypędzeniu Niemców z Warszawy w listopadzie 1918 r. pracowała w Oddziale II Sztabu Generalnego WP, jako kurierka pozafrontowa. Razem z Jadwigą Puławską (zam. Jędrzejewiczową), ps. Giga i Natalią Włochówną utrzymywały łączność z zajętych przez bolszewików Wilnem.

W marcu 1919 r. wskutek prowokacji Czeka nastąpiła „wsypa” Komendy Wileńskiej POW. Aresztowanych zostało m.in. 16 peowiaczek wileńskich. W związku z

tymi wydarzeniami Oddział II Sztabu Generalnego wysłał do Wilna Natalię Włochównę, która jednak w drodze powrotnej została zatrzymana przez bolszewików. Nie mając żadnych wiadomości w dniu 5 kwietnia 1919 r. wysłano do Wilna Halinę Starczewską, którą jednocześnie mianowano komendantką żeńskiego oddziału kurierskiego w Wilnie (oddział ten faktycznie sama zorganizowała).

O jej wyprawie pisze Ignacy Ziemiański: „Zadaniem Szczęsnej było: w możliwie najkrótszym czasie dotrzeć do Wilna, doręczyć na miejscu rozkaz i pieniądze, zorientować się w sytuacji i przed rozpoczęciem ofensywy złożyć o wszystkim meldunek bezpośrednio w Sztabie Ścisłym. W drodze pomiędzy Raduniem a Ejszyszkami ob. Szczęsna została przyłapana przez podjazd bolszewicki, który zabrał ją do Ejszyszek. Ponieważ uprzednio ob. Szczęsna wzięła na swój przygodnie spotkaną kobietę z dzieckiem, idącą do Wilna, dlatego łatwiej mogła wytłomaczyć cel swojej podróży. Mimo to oddano ją pod sąd miejscowego komitetu rewolucyjnego. Osadzono więc obie w jednym murowanym domu miasteczka. W nocy napadł na Ejszyszki szwadron 4-go pułku ułanów, siejąc panikę wśród bolszewików i zmuszając ich do ucieczki. Jednak po opamiętaniu się bolszewicy, mający w Ejszyszkach znaczny oddział, zaczęli prażyć do ułanów z karabinów maszynowych. Polacy nie mieli karabinów maszynowych, musieli więc wycofać się, pozostawiając dwóch rannych. Nad ranem oddział bolszewicki wycofał się z Ejszyszek. O. Szczęsna wraz z ową kobietą i dzieckiem podążyły za nim. Bolszewicy, odstępując - rabowali wszystkich i wszystko. By nie zwracać na siebie uwagi, mimo że był chłodny kwiecień, ob. Szczęsna zdjęła obuwie i szła boso. Po drodze w Jaszumach przedostały się do pociągu wojskowo-towarowego i dojechały do Wilna 12-go późno wieczorem. W Wilnie o. Szczęsna zdołała zatrzeć za sobą ślady i przejść do mieszkania ob. Lili Ruszczycówny i Hryniewiczówny przy ul. Tatarskiej. W mieszkaniu tem była aresztowana ob. Hryniewiczówna, było więc ono pod obserwacją. Mimo to ob. Ruszczycówna zaprowadziła niepostrzeżenie ob. Szczęsną do mieszkania sympatyczki POW, nauczycielki Zofii Strawińskiej (?), przy zaułku Dobroczynnym, w którym ob. Szczęsna ukrywała się w czasie swego pobytu w Wilnie. Nazajutrz 13-go popołudniu ob. Szczęsna doręczyła ob. Olejniczakowskiemu rozkaz i pieniądze i po zebraniu potrzebnych wiadomości o świcie 14-go opuściła Wilno, wyruszając piechotą Lidzkim traktem. Ze względu na panujące stosunki ob. Szczęsna szła boso. Kwiecień, rozmokła zimna ziemia i ulewny deszcz utrudniały drogę. Wieczorem zupełnie wyczerpana, mając spuchnięte i pokrwawione nogi, ob. Szczęsna dotarła do Butrymaniec, gdzie zgłosiła się do księdza z prośbą o ułatwienie wynajęcia koni. Ksiądz [litwomian] odmówił pomocy, więc mimo wyczerpania i zapadającej nocy ruszyła dalej. W

wiosce odległej o 4 klm od Butrymaniec ob. Szczęśna udając siostrzenicę „gościnnego księdza”, usiłowała wynająć konie do Radunia. Chłopi zgodzili się jechać, ale dopiero o świcie, więc musiała przenocować na wsi i nad ranem wyruszyć do Radunia. Raduń już był zajęty przez 4-ty pułk ułanów. Ułani przyjęli ob. Szczęśną bardzo gościnnie i wyprawili końmi do Skrzybowic, dokąd przybyła nad ranem 16-go kwietnia. Skrzybowice, mała stacyjka, wówczas była zatłoczona transportami wojskowymi. W trakcie tego, gdy ob. Szczęśna szukała pociągu, została ona aresztowana i zaprowadzona do komendanta stacji. Ten, gdy się dowiedział kto jest aresztowana i dokąd dąży, zrobił obywatelce miłą niespodziankę: zaprowadził ją do pociągu, w którym po wejściu do wagonu ku swej wielkiej radości zobaczyła por. M. Kościalkowskiego i por. Bobrowskiego. W międzyczasie Sztab Ścisły zmienił swoje miejsce pobytu i był tuż przy linii frontu. Rozkaz został wykonany. Była piąta rano. W czasie składania meldunku przez ob. Szczęśną nadszedł niespodziewanie Marszałek ze swym adjutantem. Zmieszany por. Kościalkowski (obecność kobiety nad ranem w Sztabie Ścisłym) zaczął tłumaczyć Marszałkowi, że przybyła z Wilna kurjerka. Marszałek spojrzal na nich i uśmiechnął się. Tegoż dnia, około południa ob. Szczęśną spotkał niebylejaki zaszczyt. Zawezwano ją mianowicie do Naczelnego Wodza przed którym osobiście zdała relację z sytuacji w Wilnie.”

W lipcu 1922 r. została odznaczona za służbę w POW Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2. Tym samym rozkazem Minister Spraw Wojskowych nadał Krzyż Walecznych po raz 1 i 2 m.in. Wandzie Czarnockiej (córce Marii Pigłowskiej), Marii Gieysztorównie, Wandzie Gertzównie, Adeli Januszkiewiczowej, Helenie Stattlerównie i Stefanii Cierpiszównie.

We wniosku z dnia 4 listopada 1921 r. o nadanie jej Krzyża Walecznych po raz 1 i 2 b. Komendantka Oddziałów Żeńskich POW, Jadwiga Barthel de Weydenthal pisała: „..... Odznaczała się zawsze poświęceniem i odwagą lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917 r. został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer P.O.W. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w Ujazdowie i otoczony specjalną opieką (żandarm). Ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitariuszki niemiec. kilkakrotnie wkradła się do szpitala i dzięki sprytowi swemu i zimnej krwi potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podjąć mu plan ucieczki. Ob. Szczęśna brała również wybitny udział w samej akcji wykradzenia. Pomagała przy wynoszeniu chorego przez parkany i druty, obstawione wartami. Dzięki jej poświęceniu i odwadze ucieczka powiodła się w zupełności.”

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 10 sierpnia 1922r. L. 13930/VM Adj. Gen. została odznaczona orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 3015).

W latach 20-tych studiując, jednocześnie pracowała w Archiwum POW i w Komisji Likwidacyjnej OZ.

Mieszkała w tym czasie przy ul. Bednarskiej 10, a w latach 30-tych na Żoliborzu. Pracowała w Chemicznym Instytucie Badawczym.

Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 17 lutego 1931 r. została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami.

W 1939 r. była pod ps. Karolek współorganizatorką zewnętrznej komórki więziennej SZP. Została aresztowana 15 lipca 1940 r. bez związku z pracą w tej komórce. Na Pawiaku kierowała konspiracyjną siatką więzienną. W dniu 22 września 1944 r. została wywieziona do Ravensbrück.

Źródła:

CAW, sygn. KN 17.II.1931; KW 114/S-3055; prac. cyw. 1193 (Halina Starczewska).

Dz.Pers. M.S.Wojsk. Nr 19 z dnia 8 lipca 1922 r.; Nr 31 z dnia 16 września 1922 r.; Nr 1 z 4 stycznia 1923 r.

Czuperska-Śliwicka A., Cztery lata ostrego dyżuru, s.25, 44, 70, 300.

Domańska R., Pawiak był etapem, s.479.

Dziesięciolecie Polski Odrodzonej, s.871.

Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 87.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 147, 151-156, 211.

Halina (Szczęsna) STARCZEWSKA zam. CHORAŻYNA

Urodziła się 24 października 1895 r.

Ukończyła w Warszawie kursy przyrodnicze KZKP, I kurs Wydziału Technicznego TKN, a w końcu studia na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej uzyskując tytuły magistra i inżyniera.

Od stycznia 1917 r. działała w POW w Warszawie. Używała ps. Szczęsna.

Początkowo pracowała w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej w dziale słownikowym. Od lipca 1917 r. przez dwa miesiące była przydzielona do żandarmerii a jednocześnie pełniła funkcję kurierki. We wrześniu tego roku objęła funkcję adiutantki Komendanta Okręgu I b POW. Od grudnia 1917 r. do kwietnia 1918 r. była kierowniczką kancelarii Komendy Okręgu Ib. Poza tym od listopada 1917 r. do października 1918 r. była kierowniczką biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW.

Po wypędzeniu Niemców z Warszawy w listopadzie 1918 r. pracowała w Oddziale II Sztabu Generalnego WP, jako kurierka pozafrontowa. Razem z Jadwigą Puławską (zam. Jędrzejewiczową), ps. Giga i Natalią Włochówną utrzymywały łączność z zajęтым przez bolszewików Wilnem.

W marcu 1919 r. wskutek prowokacji Czecha nastąpiła „wsypa” Komendy Wileńskiej POW. Aresztowanych zostało m.in. 16 powiaček wileńskich. W związku z

tymi wydarzeniami Oddział II Sztabu Generalnego wysłał do Wilna Natalię Włochównę, która jednak w drodze powrotnej została zatrzymana przez bolszewików. Nie mając żadnych wiadomości w dniu 5 kwietnia 1919 r. wysłano do Wilna Halinę Starczewską, którą jednocześnie mianowano komendantką żeńskiego oddziału kurierskiego w Wilnie (oddział ten faktycznie sama zorganizowała).

O jej wyprawie pisze Ignacy Ziemiański: „Zadaniem Szczęsnej było: w możliwie najkrótszym czasie dotrzeć do Wilna, doręczyć na miejscu rozkaz i pieniądze, zorjentować się w sytuacji i przed rozpoczęciem ofensywy złożyć o wszystkim meldunek bezpośrednio w Sztabie Ścisłym. W drodze pomiędzy Raduniem a Ejszyszkami ob. Szczęsna została przyłapana przez podjazd bolszewicki, który zabrał ją do Ejszyszek. Ponieważ uprzednio ob. Szczęsna wzięła na swój wóz przygodnie spotkaną kobietę z dzieckiem, idącą do Wilna, dlatego łatwiej mogła wytłomaczyć cel swojej podróży. Mimo to oddano ją pod sąd miejscowego komitetu rewolucyjnego. Osadzono więc obie w jednym murowanym domu miasteczka. W nocy napadł na Ejszyszki szwadron 4-go pułku ulanów, siejąc panikę wśród bolszewików i zmuszając ich do ucieczki. Jednak po opamiętaniu się bolszewicy, mający w Ejszyszkach znaczny oddział, zaczęli prażyć do ulanów z karabinów maszynowych. Polacy nie mieli karabinów maszynowych, musieli więc wycofać się, pozostawiając dwóch rannych. Nad ranem oddział bolszewicki wycofał się z Ejszyszek. O. Szczęsna wraz z ową kobietą i dzieckiem podążyły za nim. Bolszewicy, odstępując - rabowali wszystkich i wszystko. By nie zwracać na siebie uwagi, mimo że był chłodny kwiecień, ob. Szczęsna zdjęła obuwie i szła boso. Po drodze w Jaszunach przedostały się do pociągu wojskowo-towarowego i dojechały do Wilna 12-go późno wieczorem. W Wilnie o. Szczęsna zdołała zatrzeć za sobą ślady i przejść do mieszkania ob. Lili Ruszcycówny i Hryniewiczówny przy ul. Tatarskiej. W mieszkaniu tem była aresztowana ob. Hryniewiczówna, było więc ono pod obserwacją. Mimo to ob. Ruszcycówna zaprowadziła niepostrzeżenie ob. Szczęsną do mieszkania sympatyczki POW, nauczycielki Zofii Strawińskiej (?), przy zaułku Dobroczynnym, w którym ob. Szczęsna ukrywała się w czasie swego pobytu w Wilnie. Nazajutrz 13-go popołudniu ob. Szczęsna doręczyła ob. Olejniczakowskiemu rozkaz i pieniądze i po zebraniu potrzebnych wiadomości o świecie 14-go opuściła Wilno, wyruszając piechotą Lidzkim traktem. Ze względu na panujące stosunki ob. Szczęsna szła boso. Kwiecień, rozmokła zimna ziemia i ulewny deszcz utrudniały drogę. Wieczorem zupełnie wyczerpana, mając spuchnięte i pokrwawione nogi, ob. Szczęsna dotarła do Butrymaniec, gdzie zgłosiła się do księdza z prośbą o ułatwienie wynajęcia koni. Ksiądz [litwomian] odmówił pomocy, więc mimo wyczerpania i zapadającej nocy ruszyła dalej. W

wiosce odległej o 4 klm od Butrymaniec ob. Szczęsna udając siostrzenicę „gościnnego księdza”, usiłowała wynająć konie do Radunia. Chłopi zgodzili się jechać, ale dopiero o świcie, więc musiała przenocować na wsi i nad ranem wyruszyć do Radunia. Raduń już był zajęty przez 4-ty pułk ułanów. Ułani przyjęli ob. Szczęsną bardzo gościnnie i wyprawili końmi do Skrzybowic, dokąd przybyła nad ranem 16-go kwietnia. Skrzybowice, mała stacyjka, wówczas była zatłoczona transportami wojskowymi. W trakcie tego, gdy ob. Szczęsna szukała pociągu, została ona aresztowana i zaprowadzona do komendanta stacji. Ten, gdy się dowiedział kto jest aresztowana i dokąd dąży, zrobił obywatelce miłą niespodziankę: zaprowadził ją do pociągu, w którym po wejściu do wagonu ku swej wielkiej radości zobaczyła por. M. Kościalkowskiego i por. Bobrowskiego. W międzyczasie Sztab Ścisły zmienił swoje miejsce pobytu i był tuż przy linii frontu. Rozkaz został wykonany. Była piąta rano. W czasie składania meldunku przez ob. Szczęsną nadszedł niespodziewanie Marszałek ze swym adjutantem. Zmieszany por. Kościalkowski (obecność kobiety nad ranem w Sztabie Ścisłym) zaczął tłumaczyć Marszałkowi, że przybyła z Wilna kurjerka. Marszałek spojrzal na nich i uśmiechnął się. Tegoż dnia, około południa ob. Szczęsną spotkał niebylejaki zaszczyt. Zawezwano ją mianowicie do Naczelnego Wodza przed którym osobiście zdała relację z sytuacji w Wilnie.”

W lipcu 1922 r. została odznaczona za służbę w POW Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2. Tym samym rozkazem Minister Spraw Wojskowych nadał Krzyże Walecznych po raz 1 i 2 m.in. Wandzie Czarnockiej (córce Marii Pigłowskiej), Marii Gieysztorównie, Wandzie Gertzównie, Adeli Januszkiewiczowej, Helenie Stattlerównie i Stefanii Cierpiszównie.

We wniosku z dnia 4 listopada 1921 r. o nadanie jej Krzyża Walecznych po raz 1 i 2 b. Komendantka Oddziałów Żeńskich POW, Jadwiga Barthel de Weydenthal pisała: „..... Odznaczała się zawsze poświęceniem i odwagą lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917 r. został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer P.O.W. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w Ujazdowie i otoczony specjalną opieką (żandarm). Ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitarjuszki niemiec. kilkakrotnie wkradła się do szpitala i dzięki sprytowi swemu i zimnej krwi potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podsunąć mu plan ucieczki. Ob. Szczęsna brała również wybitny udział w samej akcji wykradzenia. Pomagała przy wynoszeniu chorego przez parkany i druty, obstawione wartami. Dzięki jej poświęceniu i odwadze ucieczka powiodła się w zupełności.”

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 10 sierpnia 1922r. L. 13930/VM Adj. Gen. została odznaczona orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 3015).

W latach 20-tych studiując, jednocześnie pracowała w Archiwum POW i w Komisji Likwidacyjnej OZ.

Mieszkała w tym czasie przy ul. Bednarskiej 10.

W czasie II wojny światowej była w Warszawie pod ps. Karolek współorganizatorką zewnętrznej komórki więziennej SZP. Została aresztowana 15 lipca 1940 r. bez związku z pracą w tej komórce. Na Pawiaku kierowała konspiracyjną siatką więzienną. W dniu 22 września 1944 r. została wywieziona do Ravensbrück.

Źródła:

STARCZEWSKA Halina (Szczęsna) zam. CHORAŻYNA

CAW, KN 17.II.1931; KW 114/S-3055; prac. cyw. 1193; - Dz.Pers. M.S.Wojsk. Nr 19 z dnia 8 lipca 1922 r.; Nr 31 z dnia 16 września 1922 r.; Nr 1 z 4 stycznia 1923 r.; - Czuperska, Cztery lata..., s. 25, 44, 70, 300, Pełczyńska, Kobieta w walce..., s. 871.; Puchalski, Wawrzyński, Krzyż..., s. 87; Ziemiański, Praca kobiet..., s. 147, 151-156, 211.

Dziesięciolecie Polski Odrodzonej ..., s.871.

Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 87.

Ziemiański I., Praca kobiet, s. 147, 151-156, 211.

Halina Feliksa STARCZEWSKA zam. CHORAŻYNA ^{-ms, 10/05}

Urodziła się 24 października 1895 r. w Warszawie jako córka Franciszka Starczewskiego i Marii Pauliny z Życieńskich. Jej rodzice mieszkali wtedy przy ul. Chłodnej pod nr 905.

Początkowo uczyła się w domu, a także w klasie przygotowującej pensji p. Marii Gutkowskiej w Płocku. W 1906 r. została przyjęta do klasy II „Żeńskiego Prywatnego Zakładu Naukowego 1-go rzędu Pauliny Hewelkówny z kursem Gimnazjów Żeńskich Ministerium Oświaty w Warszawie”. Na świadectwie dojrzałości wydanym jej 4 października 1913 r. miała ocenę wzorową ze sprawowania, oceny b. dobre z religii, języka polskiego, historii Rosji, fizyki, kosmografii, higieny i pedagogiki, oceny dobre z języka rosyjskiego, niemieckiego, z historii powszechnej, arytmetyki, algebry, geometrii, przyrodoznawstwa, geografii powszechnej, robót ręcznych i rysunków, oceny dostateczne z języka francuskiego, z geografii Rosji i z kaligrafii. W tym samym roku wstąpiła na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy 2-letnich Kursów Pedagogiczno-Naukowych założonych w 1907 r. przy Katolickim Związku Kobiet Polskich. Na dyplomie wydanym jej 20 czerwca 1914 r. miała oceny b. dobre z filozoficznych podstaw religii, matematyki, fizyki, chemii teoretycznej, botaniki, zoologii, mineralogii, metodyki arytmetyki i metodyki przyrodoznawstwa, a jedynie z trygonometrii otrzymała ocenę dobra plus. W trakcie tych studiów złożyła także egzaminy w Warszawskim Okręgu Naukowym na świadectwo nauczycielki domowej arytmetyki i otrzymała je 21 marca 1913 r. W 1914 r., po ukończeniu kursów przyrodniczych, gdy z powodu wojny nie mogła wyjechać na studia zagranicę, wstąpiła na 1 rok Wydziału Technicznego Towarzystwa Kursów Naukowych.

Jednocześnie w rannych godzinach roku szkolnego 1914/15 pracowała jako nauczycielka przyrody w klasach: wstępnej, pierwszej i drugiej pensji Pauliny Hewelkówny, a ponadto udzielała prywatnie lekcji matematyki. Na świadectwie ukończenia 1 roku Wydziału Technicznego TKN miała wyłącznie oceny b. dobre, czyli z trygonometrii, geometrii wykreślnej, matematyki wyższej, kinematyki, fizyki, mechaniki ogólnej i technologii mechanicznej.

Jesienią 1915 r. została przyjęta na Wydział Chemii Politechniki Warszawskiej. Była znakomitą studentką. Na tzw. pierwszym egzaminie dyplomowym w czerwcu 1918 r. uzyskała ogólną ocenę celującą. W dniu 25 września 1922 r., otrzymała tytuł inżyniera chemika po uprzedniej obronie pracy dyplomowej z dziedziny chemii fizycznej i złożeniu ostatniego egzaminu dyplomowego z wynikiem dobrym. W dniu 31 sierpnia 1923 r. otrzymała dyplom inżyniera chemika podpisany przez rektora Politechniki Warszawskiej prof. Leona Staniewicza i dziekana Wydziału Chemii prof. Tadeusza Woyno.

W czasie studiów należała do Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Warszawskiej.

W 1915 r. mieszkała przy ul. Dobrej 49, a w 1917 r. przy ul. Bednarskiej 10 m. 6.

Od stycznia 1917 r. należała pod ps. Szczęsna do POW.

Początkowo pracowała w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej w dziale słownikowym. Od lipca 1917 r. przez dwa miesiące była przydzielona do żandarmerii, a jednocześnie pełniła funkcję kurierki. We wrześniu tego roku objęła funkcję adiutantki Komendanta Okręgu I b POW. Od grudnia 1917 r. do kwietnia 1918 r. była kierowniczką kancelarii Komendy Okręgu Ib. Poza tym od listopada 1917 r. do października 1918 r. była kierowniczką biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW.

Po wypędzeniu Niemców z Warszawy w listopadzie 1918 r. pracowała w Oddziale II Sztabu Generalnego WP, jako kurierka pozafrontowa. Razem z Jadwigą Puławską (zam. Jędrzejewiczową), ps. Giga i Natalią Włochówną utrzymywały łączność z zajęтым przez bolszewików Wilnem.

W marcu 1919 r. wskutek prowokacji Czeka nastąpiła „wsypa” Komendy Wileńskiej POW. Aresztowanych zostało m.in. 16 peowiczek wileńskich. W związku z

tymi wydarzeniami Oddział II Sztabu Generalnego wysłał do Wilna Natalię Włochównę, która jednak w drodze powrotnej została zatrzymana przez bolszewików. Nie mając żadnych wiadomości w dniu 5 kwietnia 1919 r. wysłano do Wilna Halinę Starczewską, którą jednocześnie mianowano komendantką żeńskiego oddziału kurierskiego w Wilnie (oddział ten faktycznie sama zorganizowała).

O jej wyprawie pisze Ignacy Ziemiański: *„Zadaniem Szczęsnej było: w możliwie najkrótszym czasie dotrzeć do Wilna, doręczyć na miejscu rozkaz i pieniądze, zorjentować się w sytuacji i przed rozpoczęciem ofensywy złożyć o wszystkim meldunek bezpośrednio w Sztabie Ścisłym. W drodze pomiędzy Raduniem a Ejszyszkami ob. Szczęsna została przyłapana przez podjazd bolszewicki, który zabrał ją do Ejszyszek. Ponieważ uprzednio ob. Szczęsna wzięła na swój wóz przygodnie spotkaną kobietę z dzieckiem, idącą do Wilna, dlatego łatwiej mogła wytłomaczyć cel swojej podróży. Mimo to oddano ją pod sąd miejscowego komitetu rewolucyjnego. Osadzono więc obie w jednym murowanym domu miasteczka. W nocy napadł na Ejszyszki szwadron 4-go pułku ulanów, siejąc panikę wśród bolszewików i zmuszając ich do ucieczki. Jednak po opamiętaniu się bolszewicy, mający w Ejszyszkach znaczny oddział, zaczęli prażyć do ulanów z karabinów maszynowych. Polacy nie mieli karabinów maszynowych, musieli więc wycofać się, pozostawiając dwóch rannych. Nad ranem oddział bolszewicki wycofał się z Ejszyszek. O. Szczęsna wraz z ową kobietą i dzieckiem podążyły za nim. Bolszewicy, odstępując - rabowali wszystkich i wszystko. By nie zwracać na siebie uwagi, mimo że był chłodny kwiecień, ob. Szczęsna zdjęła obuwie i szła boso. Po drodze w Jaszunach przedostały się do pociągu wojskowo-towarowego i dojechały do Wilna 12-go późno wieczorem. W Wilnie o. Szczęsna zdołała zatrzeć za sobą ślady i przejść do mieszkania ob. Lili Ruszczykównej i Hryniewiczówny przy ul. Tatarskiej. W mieszkaniu tem była aresztowana ob. Hryniewiczówna, było więc ono pod obserwacją. Mimo to ob. Ruszczykówna zaprowadziła niepostrzeżenie ob. Szczęsną do mieszkania sympatyczki POW, nauczycielki Zofii Strawińskiej (?), przy zaułku Dobroczynnym, w którym ob. Szczęsna ukrywała się w czasie swego pobytu w Wilnie. Nazajutrz 13-go popołudniu ob. Szczęsna doręczyła ob. Olejniczakowskiemu rozkaz i pieniądze i po zebraniu potrzebnych wiadomości o świcie 14-go opuściła Wilno, wyruszając piechotą Lidzkim traktem. Ze względu na panujące stosunki ob. Szczęsna szła boso. Kwiecień, rozmokła zimna ziemia i ulewny deszcz utrudniały drogę. Wieczorem zupełnie wyczerpana, mając spuchnięte i pokrwawione nogi, ob. Szczęsna dotarła do Butrymaniec, gdzie zgłosiła się do księdza z prośbą o ułatwienie wynajęcia koni. Ksiądz [litwomian] odmówił pomocy, więc mimo wyczerpania i zapadającej nocy ruszyła dalej. W*

wiosce odległej o 4 klm od Butrymaniec ob. Szczęśna udając siostrzenicę „gościnnego księdza”, usiłowała wynająć konie do Radunia. Chłopi zgodzili się jechać, ale dopiero o świcie, więc musiała przenocować na wsi i nad ranem wyruszyć do Radunia. Raduń już był zajęty przez 4-ty pułk ułanów. Ułani przyjęli ob. Szczęśną bardzo gościnnie i wyprawili końmi do Skrzybowic, dokąd przybyła nad ranem 16-go kwietnia. Skrzybowice, mała stacyjka, wówczas była zatłoczona transportami wojskowymi. W trakcie tego, gdy ob. Szczęśna szukała pociągu, została ona aresztowana i zaprowadzona do komendanta stacji. Ten, gdy się dowiedział kto jest aresztowana i dokąd dąży, zrobił obywatelce miłą niespodziankę: zaprowadził ją do pociągu, w którym po wejściu do wagonu ku swej wielkiej radości zobaczyła por. M. Kościalkowskiego i por. Bobrowskiego. W międzyczasie Sztab Ścisły zmienił swoje miejsce pobytu i był tuż przy linii frontu. Rozkaz został wykonany. Była piąta rano. W czasie składania meldunku przez ob. Szczęśną nadszedł niespodziewanie Marszałek ze swym adjutantem. Zmieszany por. Kościalkowski (obecność kobiety nad ranem w Sztabie Ścisłym) zaczął tłumaczyć Marszałkowi, że przybyła z Wilna kurjerka. Marszałek spojrział na nich i uśmiechnął się. Tegoż dnia, około południa ob. Szczęśną spotkał niebylejaki zaszczyt. Zawezwano ją mianowicie do Naczelnego Wodza przed którym osobiście zdała relację z sytuacji w Wilnie.”

W lipcu 1922 r. została odznaczona za służbę w POW Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2. Tym samym rozkazem Minister Spraw Wojskowych nadał Krzyż Walecznych po raz 1 i 2 m.in. Wandzie Czarnockiej (córce Marii Pigłowskiej), Marii Gieysztorównie, Wandzie Gertzównie, Adeli Januszkiewiczowej, Helenie Stattlerównie i Stefanii Cierpiszównie.

We wniosku z dnia 4 listopada 1921 r. o nadanie jej Krzyża Walecznych po raz 1 i 2 b. Komendantka Oddziałów Żeńskich POW, Jadwiga Barthel de Weydenthal pisała: „..... Odznaczała się zawsze poświęceniem i odwagą lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917 r. został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer P.O.W. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w Ujazdowie i otoczony specjalną opieką (żandarm). Ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitariuszki niemiec. kilkakrotnie wkradła się do szpitala i dzięki sprytowi swemu i zimnej krwi potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podsunąć mu plan ucieczki. Ob. Szczęśna brała również wybitny udział w samej akcji wykradzenia. Pomagała przy wynoszeniu chorego przez parkany i druty, obstawione wartami. Dzięki jej poświęceniu i odwadze ucieczka powiodła się w zupełności.”

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 10 sierpnia 1922r. L. 13930/VM Adj. Gen. została odznaczona orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 3015).

Na początku lat 20-tych jeszcze studiując, jednocześnie pracowała w Archiwum POW i w Komisji Likwidacyjnej OZ.

Mieszkała w tym czasie dalej przy ul. Bednarskiej 10 m. 6, a w latach 30-tych na Żoliborzu. Pracowała w Chemicznym Instytucie Badawczym.

Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 17 lutego 1931 r. została odznaczona Krzyżem Niepodległości z Mieczami.

W listopadzie i grudniu 1939 r. była pod ps. Karolek współorganizatorką (razem z kpt. Joachimem Zygmuntem Hemplem „Łukaszem”) zewnętrznej komórki więziennej SZP. Została aresztowana 15 lipca 1940 r. bez związku z pracą w tej komórce. Na Pawiaku kierowała konspiracyjną siatką więzienną. W dniu 22 września 1944 r. wywieziona do Ravensbrück.

Źródła:

APW, syg. 1708 (Starczewska Halina); CAW, syg. KN 17.II.1931; KW 114/S-3055; prac. cyw. 1193 (Halina Starczewska) – Dz.Pers. M.S.Wojsk. Nr 19 z 8.VII.1922 r., Nr 31 z 16.IX.1922 r.; Nr 1 z 4.I.1923 r. – Kunert A., Słownik ..., t. 2, s. 65, 186 – Czuperska-Śliwicka A., Cztery lata ostrego dyżuru, s.25, 44, 70, 300; Domańska R., Pawiak był etapem, s.479; Dziesięciolecie Polski Odrodzonej ..., s.871; Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 87; Ziemiański I., Praca kobiet, s. 147, 151-156, 211.

Ks. Adresowa Miasta Warszawy na 1897 rok, s. 89 – Starczewskich Sukc. (Tarkowski) Leszno 61. wł. nieruchomości nr 1237/8 Pańska 100.

*Wiesław Misztal
Miroslaw Sulej*

J. 1286/USK
Chorożyna Halina z d. staruśskie

I (2) - Dokumenty dotyczące osoby relatorki

- 1). 7.06.1974 - Pismo Putk. Antoniego Samojuć w sprawie żołnierskiej służby Haliny Staruśkiej - Chorożyny w Armii Podziemnej od XI.1939r. do IV.1940r., a następnie pracy konspiracyjnej na Pamiątki. A-4, kopia maszynop. K.1. s.1
- 2). 17.06.1974. Pismo ZUS Odd. w Warszawie do Staruśkiej Chorożyny Haliny. Original. A-5, k.1. s.1.
- 3). 30.09.1974. Opinie Rady Nadzorczej ZUS Warszawa w sprawie zatwierdzenia decyzji Odd. ZUS. A-4, k.1. s.2 (Original i kserokopia).
- 4). 5.07.1975. Zaświadczenie Klubu Ravensbrück przy warszawskim obozie 2 Bofid o pobycie relatorki w obozie Ravensbrück. A-5, k.1. s.1.
- 5). Kserokopia powyższego wraz z kserokopią pisma ZUS z dn. 17.06.1974 (zob. p.2). A-4, k.1. s.1.

Antoni Sanojca mgr inż. " Warszawa
pułkownik st.sp., ps, Kortum
01-578 Warszawa, pl. Henkla 6/10

7 czerwca 1971

Członek Rady Naczelnej ZBoWiD
Nr leg. 156572/Okręg

Armia Krajowa /S.Z.P. - Z.W.Z. - A.K. od
października 1939 do 4 października 1944 r. szef O.I. Org. KG SZP-ZWZ-
Armii Krajowej; od wiosny 1944 r. II z-ca szefa sztabu KG A.K.

AP 2059522

KD MO Żo, iborz

18.07.62 r.

Halina Starczewska-Chorażyna ps Karolek, "Szczęsna"
Franciszka i Marii
24.10.1895 w Warszawie, mgr inż., prac. naukowy

Od października 1939 r. pełniła służbę żołnierską w Armii Podziemnej: S.Z.P. - Z.W.Z. - A.K. na odcinku dywersji bojowej w zakresie swojej specjalności naukowej, od kwietnia 1940 r. Związek Odwetu -ZO. Równocześnie była współorganizatorką komórki więziennej Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej, która podlegała szefowi O.I Organizacyjnego KG ZWZ-AK płk Antoniemu Sanojcy ps Knapik, Kortum, pułkownik st.sp. /obecny członek Rady Naczelnej ZBoWiD/, od wiosny 1944 r. II zastępca szefa sztabu KG AK. Kierownicy komórki więziennej byli kolejno: mjr rez. Zygmunt Hempel ps Łukasz; Kazimierz Gorzkowski ps Andrzej. Przez cały okres pobytu w więzieniu na Pawiaku pełniła żołnierską służbę Konspiracji w komórce Szczęsna, Karolek

więziennej KG Z.W.Z. dostarczając nam cenne meldunki i grypsy poprzez funkcjonariuszy polskiej straży więziennej. W obozie koncentracyjnym Ravensbruck brała czynny i wybitny udział w organizowaniu podziemnego Ruchu Oporu. -- Aresztowana 15.07.1940; do obozi wywieziona 22.09.1941; ewakuowana z obozem 28.04.45 r. do Parchimia, tam uwolniona w końcu maja 1945 r. powróciła do Kraju.--

W kwietniu 1944 r. przybyła do obozu Ravensbruck żołnierz A.K. Halina Wasilewska, która Chorażynie ps Karolek przekazała treść ustnej instrukcji KG A.K. i rozkaz przygotowania i zorganizowania samoobrony więźniów obozu koncentracyjnego na wypadek masowej likwidacji więźniów politycznych przez Gestapo, czego obawiano się w Komendzie A.K. W wykonaniu rozkazu KG A.K. powołano w obozie Ravensbruck kierownictwo Samoobrony, do którego weszły więźniarki: H. Starczewska-Chorażyna, H. Wasilewska, Jadwiga Jędrzejowska, utrzymując łączność konspiracyjną w KG A.K. - - - -

156572

Warszawie

Laurie

Kortum

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
W OBRONIE PRZECIWO
od *Y. Stępczyński*
Kole 12 Z...
ul. Pożniatalskiego 12

mgr inż. A.Sanojca ps Knapik, Kortum
płk st.sp.- b.szef O.I KG SZP-ZWZAAK
b. II z-ca szefa sztabu KG AK
członek Rady Naczelnej ZBoWiD

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

ODDZIAŁ W WARSZAWIE

Pieczeń ZUS
Senatorska Nr 8, tel. 26-52-41

00-950

Znak

821763

Decyzja odmowna
z powodu braku dokumentów

Wwa dnia 17. CZE 1974 r.

Ob. Stawreszewska - Chorzowska Halina

peczęć ul. Stolarska 4-83

01-501 Warszawa

W dniu 5.1.1974 zgłosił(a) Ob. wniosek o emeryturę — rentę inwalidę woj. nie przedkładając dostatecznych dowodów uzasadniających prawo do tej emerytury — renty.

Mimo uprzedzenia Ob. pismem z dnia 21.2.1974 o skutkach niedopełnienia tego obowiązku, Ob. nie przedłożył(a) wymaganych dowodów.

W związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych załatwia wniosek Ob. o emeryturę — rentę odmownie zgodnie z postanowieniami § 47 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12.12.1968 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1968 r. Nr 48, poz. 347).

Jeżeli Ob. uważa, że niniejsza decyzja jest niezgodna z przepisami lub ze stanem faktycznym — może Ob. wnieść odwołanie w jednym egzemplarzu do Rady Nadzorczej Oddziału ZUS (adres Oddziału w nagłówku). Termin do wniesienia odwołania wynosi 2 miesiące licząc od dnia otrzymania tej decyzji. Po upływie tego terminu decyzja staje się prawomocna.

ZUS — Rp 15 — Odmowa emerytury — renty z powodu braku dokumentów

KIEROWNIK REFERATU

Alicja Olszewska

ZUS Rp-15 zlec. Nr 265/PWH/Łż/CWD
PZG w Pabianicach, ul. P. Skargi 40; zam. 214-69, nakł. 45 000 szt.

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
ODDZIAŁ
SKRYTKA POCZT. 373
00-950 WARSZAWA

WARSZAWA
20. 6. 78

ZŁ 95 Gr
0100
POLSKA

ZAKŁAD
RADA NADZORCZA

ODDZIAŁU ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH w

SKRYTKA POCZT. 373
00-950 WARSZAWA

23.10.74

ZK 67 Gr
20
100 ZKA

ZESPÓŁ ORZEKAJĄCY Nr

Znak:

RN 246 74

ORZECZENIE

Zespół Orzekający Rady Nadzorczej Oddziału ZUS w

w składzie: — przewodniczący Ob.

członkowie Ob. Ob.

W. W. S.
H. Wozniak
T. Marzewski
E. Arwidziński

po rozpatrzeniu odwołania Ob.

z dnia 16.8.74 196 r. od decyzji Oddziału ZUS w

z dnia 17.6.74 Znak: 221763

w sprawie:

Stanewski Chorozyński Halus
renty inwalidzkiej

i po przeprowadzeniu rozprawy jawnej w dniu

postanowił:

30 IX 74
zakwestionować decyzję Oddz. ZUS

UZASADNIENIE:

ZUS SO-5

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 17.6.1974r. Oddział ZUS odmówił skarżącej prawa do renty inwalidy wojennego z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, ponieważ nie przedłożyła dowodów uzasadniających powstanie prawa do tej renty zgodnie z postanowieniami § 47 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12.12.1968r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne.

Jednocześnie wyjaśnia się, że o ile skarżąca przedłoży dowody wymienione w piśmie Oddziału ZUS z dnia 21.2.1974r. sprawa zostanie ponownie rozpoznana.

W odwołaniu do Rady Nadzorczej skarżąca nie wnosi nowych istotnych okoliczności do sprawy mających wpływ na zmianę decyzji Oddziału ZUS.

Rozpatrując odwołanie skarżącej Zespół Orzekający Rady Nadzorczej postanowił zatwierdzić decyzję Oddziału ZUS jako zgodną z przepisami.

EC

2o22/wa

— Od niniejszego orzeczenia Ob.

nie przysługuje odwołanie.

— Na powyższe orzeczenie przysługuje Ob.

prawo wniesienia skargi do Okręgowego Sądu Ubezpieczeń Społecznych w

ul. Nr 129 w terminie do dwóch miesięcy

od doręczenia orzeczenia.

— Od niniejszego orzeczenia przysługuje dyrektorowi Oddziału ZUS prawo wniesienia odwołania do Rady

Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie siedmiu dni od doręczenia orzeczenia.

(Niepotrzebne skreślić).

Otrzymują:

1. Ob. Halina Staniewska-Chężyńska

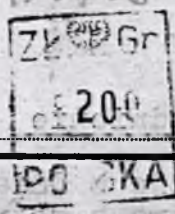
zam. w 01-01 Warszawa

ul. Stołeczna 4/83

2. Dyrektor Oddziału ZUS w

LD 2736 1512/1001

ZAKŁAD
RADA NADZORCZA

ODDZIAŁ ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH w L.

SKRYTKA POCZT. 373
00-950 WARSZAWA

ZESPÓŁ ORZEKAJĄCY Nr

Znak: RN 246 74

ORZECZENIE

Zespół Orzekający Rady Nadzorczej Oddziału ZUS w W-w

w składzie: — przewodniczący Ob. H. Woszczyk

członkowie Ob. Ob. T. Maroniewski
E. Arcuszkowski

po rozpatrzeniu odwołania Ob. Stawerski, Chaszczko, Hala

z dnia 16.8.74

196 r. od decyzji Oddziału ZUS w W-w

z dnia 17.6.74

Znak: 221763

w sprawie: renty inwalidzkiej

i po przeprowadzeniu rozprawy jawnej w dniu 30 IX 74

postanowił: zaburzenie decyzji Oddz. ZUS

UZASADNIENIE:

ZUS SO-5

ZUS-Soś zlec. Nr 571/PWH/L1/CWD
617 WZG Kielce 75.000 plsm. 7 kl. 60 g.

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 17.6.1974r. Oddział ZUS odmówił skarżącej prawa do renty inwalidy wojennego z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, ponieważ nie przedłożyła dowodów uzasadniających powstanie prawa do tej renty zgodnie z postanowieniami § 47 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12.12.1968r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne.

Jednocześnie wyjaśnia się, że o ile skarżąca przedłoży dowody wymienione w piśmie Oddziału ZUS z dnia 21.2.1974r. sprawa zostanie ponownie rozpoznana.

W odwołaniu do Rady Nadzorczej skarżąca nie wnosi nowych istotnych okoliczności do sprawy mających wpływ na zmianę decyzji Oddziału ZUS.

Rozpatrując odwołanie skarżącej Zespół Orzekający Rady Nadzorczej postanowił zatwierdzić decyzję Oddziału ZUS jako zgodną z przepisami.

EC

2022/wa

— Od niniejszego orzeczenia Ob.

nie przysługuje odwołanie.

— Na powyższe orzeczenie przysługuje Ob.

prawo wniesienia skargi do Okręgowego Sądu Ubezpieczeń Społecznych w

ul. Nr 129 w terminie do dwóch miesięcy

od doręczenia orzeczenia.

— Od niniejszego orzeczenia przysługuje dyrektorowi Oddziału ZUS prawo wniesienia odwołania do Rady

Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w terminie siedmiu dni od doręczenia orzeczenia.

(Niepotrzebne skreślić).

Otrzymują:

1. Ob.

zam. w

ul. 4/83

2. Dyrektor Oddziału ZUS w

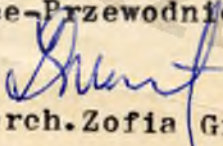
KLUB RAVENSBRUCK
przy warszawskim okręgu
ZBoWiD
ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
o WOLNOŚĆ i DEMOKRACJĘ
Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności
Zarząd Okręgu Warszawskiego
ul. Dubois 9
00-182 Warszawa

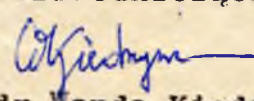
Warszawa, 5 lipca 1975 r.

Z a ś w i a d e z e n i e

Na podstawie posiadanych dokumentów stwierdzamy, iż Koleżanka Halina CHORAŻYNA została przywieziona do Obozu Koncentracyjnego RAVENSBRUCK w transporcie z Pawiaka 23 września 1941 roku i otrzymała numer obozowy 7859. Przebywała w obozie do 28. kwietnia 1945 roku.

Za Zarząd:

Vice-Przewodnicząca

inż. arch. Zofia Grzebińska

Przewodnicząca

dr Vanda Kiedrzyńska

KLUB RAVENSBRUCK
przy warszawskim okręgu
ZBoWiD
ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
o WOLNOŚĆ i DEMOKRACJĘ
Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności
Zarząd Okręgu Warszawskiego
ul. Dubois 9
00-182 Warszawa

L. Dn. 3436 USK/1001
Warszawa, 5 lipca 1975 r.

omyg. u E.?
802.

Z a ś w i a d e z e n i e

Na podstawie posiadanych dokumentów stwierdzamy, iż Koleżanka Halina CHORAŻYNA została przywieziona do Obozu Koncentracyjnego RAVENSBRUCK w transporcie z Pawiaka 23 września 1941 roku i otrzymała numer obozowy 7859. Przebywała w obozie do 28. kwietnia 1945 roku.

Za Zarząd:

Vice-Przewodnicząca

[Signature]
inż. arch. Zofia Grzebińska

Przewodnicząca

[Signature]
dr Wanda Kiedrzyńska

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
ODDZIAŁ W WARSZAWIE
Wydzielone oddziały: Rent
Pieczęć ZUS, na pocz. 373
ul. Senatorska Nr 8, tel. 26-52-41

00-950

Znak

[Signature]
Rp. 221763

Decyzja odmowna
z powodu braku dokumentów

L. Dn. 3436 USK/1001

Wawa

dnia 17. CZE 1974 r.

Ob. Stawiszewska-Chorażyna Halina

poczta ul. Stawiszewska 4-83

01-501 Warszawa

W dniu 5.1.1974 zgłosił(a) Ob. wniosek o emeryturę — rentę inwalidy woj. nie przedkładając dostatecznych dowodów uzasadniających prawo do tej emerytury — renty.

Mimo uprzedzenia Ob. pismem z dnia 21.2.1974 o skutkach niedopełnienia tego obowiązku, Ob. nie przedłożył(a) wymaganych dowodów.

W związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych załatwia wniosek Ob. o emeryturę — rentę odmownie zgodnie z postanowieniami § 47 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12.12.1968 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1968 r. Nr 48, poz. 347).

Jeżeli Ob. uważa, że niniejsza decyzja jest niezgodna z przepisami lub ze stanem faktycznym — może Ob. wnieść odwołanie w jednym egzemplarzu do Rady Nadzorczej Oddziału ZUS (adres Oddziału w nagłówku). Termin do wniesienia odwołania wynosi 2 miesiące licząc od dnia otrzymania tej decyzji. Po upływie tego terminu decyzja staje się prawomocna.

KIEROWNIK REFERATU

[Signature]
Alicja Olszewska

ZUS — Rp 15 — Odmowa emerytury — renty z powodu braku dokumentów

J. 1268/4SK
Chorążyna Halina z d. Starawska
(1895-1975)

III 2. Materiały dot. okresu sprzed 1939r.

1. Relacja obejmująca głównie okres od 1917r. do Fundacji
wpływy z 2007r. Druk komputerowy. A-4, k. 2, s. 2.

Halina (Szczęsna) STARCZEWSKA zam. CHORAŻYNA

Urodziła się 24 października 1895r.

Ukończyła w Warszawie kursy przyrodnicze KZKP, I kurs Wydziału Technicznego TKN a w końcu studia na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej uzyskując tytuły magistra i inżyniera.

Od stycznia 1917r. działała w POW w Warszawie. Używała ps. Szczęsna.

Początkowo pracowała w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej w dziale słownikowym. Od lipca 1917r. przez dwa miesiące była przydzielona do żandarmerii a jednocześnie pełniła funkcję kurierki. We wrześniu tego roku objęła funkcję adiutantki Komendanta Okręgu Ib POW. Od grudnia 1917r. do kwietnia 1918r. była kierowniczką kancelarii Komendy Okręgu Ib. Poza tym od listopada 1917r. do października 1918r. była kierowniczką biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW. Po wypędzeniu Niemców z Warszawy w listopadzie 1918r. pracowała w Oddziale II Sztabu Generalnego WP.

W latach 20-tych studiując jednocześnie pracowała w Archiwum POW i w Komisji Likwidacyjnej OZ.

Mieszkała w tym czasie przy ul. Bednarskiej 10.

Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dnia 10 sierpnia 1922r. L. 13930/VM Adj. Gen. została odznaczona orderem Virtuti Militari V klasy (L.k. 3015).

W lipcu 1922r. została odznaczona za służbę w POW Krzyżem Walecznych po raz 1 i 2. Tym samym rozkazem Minister Spraw Wojskowych nadał Krzyże Walecznych po raz 1 i 2 m.in. Wandzie Czarnockiej (córcie Marii Pigłowskiej), Marii Gieysztorównie, Wandzie Gertzównie, Adeli Januszkiewiczowej, Helenie Stattlerównie i Stefanii Cierpiszównie.

We wniosku z dnia 4 listopada 1921r. o nadanie jej Krzyża Walecznych po raz 1 i 2 b. Komendantka Oddziałów Żeńskich POW, Jadwiga Barthel de Weydenthal pisała: „..... *Odnaczała się zawsze poświęceniem i odwagą lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917r. został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer P.O.W. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w Ujazdowie i otoczony specjalną opieką (żandarm). Ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitariuszki niemiec. kilkakrotnie wkradła się do szpitala i dzięki sprytowi swemu i zimnej krwi potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podsunąć mu plan ucieczki. Ob. Szczęsna brała również wybitny udział w samej akcji wykradzenia. Pomagała przy wynoszeniu chorego przez parkany i druty, obstawione wartami. Dzięki jej poświęceniu i odwadze ucieczka powiodła się w zupełności.*”

w czasie II wojny światowej była w Warszawie pod ps. Karolek współorganizatorką zewnętrznej komórki więziennej SZP. Została aresztowana 15lipca 1940r. bez związku z pracą w tej komórce. Na Pawiaku kierowała konspiracyjną siatką więzienną. W dniu 22 września 1944r. została wywieziona do Ravensbrück.

Źródła:

- CAW, sygn. KW 114/S-3055; prac. cyw. 1193 (Halina Starczewska).
 Dz.Pers. M.S.Wojsk. Nr 19 z dnia 8 lipca 1922r. i Nr 31 z dnia 16 września 1922r.
 Czuperska-Śliwicka A., Cztery lata ostrego dyżuru, s.25, 44, 70, 300.
 Domańska R., Pawiak był etapem, s.479.
 Dziesięciolecie Polski Odrodzonej, s.871.
 Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż, s. 87.

J. 1268/4SK

Chorążyna Halina z d. Starusewska

- III/5 - Biogram relatorki opracowany przez D. Kroupę,
E. Zarecką i E. Skerśką do III t. Słownika VM
Kobiet. Druk komputerowy A-4, k. 3, s. 3.
- Biogram opr. przez E. Skerśką do III t. Słownika VM
Kobiet. Wersja z 14.11.2007r. Druk komputerowy
A-4, k. 2, s. 2.

D. br.

Σ 2 III Biogram oprac. przez D. br., E2 i E. Skw. do III t. Stowmiła UM kobiet

Kompilacje problematyczne przez D. Kr.

STARCZEWSKA Halina zam. CHORAŻYNA (1895- 1975), chemiczka, od 1917 jako „Szczęsna” w POW w Warszawie, od 1918 kurierka Oddziału II Sztabu Generalnego WP do Wilna. W kampanii wrześniowej 1939 czynna w obronie Warszawy, następnie jako „Karolek” w komórce łączności więziennej DG-SZP i KG (ZWP) oraz w Związku Odwetu, od 1940 więźniarka Pawiaka ponownie w komórce więziennej, od 1941 w obozie Ravensbrück w kierownictwie obozowej konspiracji; po wojnie więźniarka UB

Halina Starczewska urodziła się 24 X 1895 w Warszawie w rodzinie Franciszka i Marii Starczewskich. Po uzyskaniu matury ukończyła kursy przyrodnicze, I kurs Wydziału Technicznego Towarzystwa Kursów Naukowych, a następnie studia na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej, gdzie uzyskała tytuł magistra inżyniera.

Od stycznia 1917 jako „Szczęsna” działała w POW w Warszawie, początkowo w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej. W lipcu tr. przydzielona do żandarmerii, wykonywała jednocześnie zadania kurierskie. Od września 1917 kolejno pełniła funkcje: adiutantki Komendanta Okręgu Ib POW, kierowniczkii kancelarii tej Komendy i biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW. Od listopada 1918 służyła w Oddziale II Sztabu Generalnego WP pełniąc funkcję kurierki pozafrontowej. W kwietniu 1919, po „wsypie” Komendy Wileńskiej POW i zerwaniu łączności z Oddziałem II Sztabu Generalnego, Halina ^{wyjechała} do Wilna. Jej wyprawę tak opisuje I. Ziemiński: *Zadaniem „Szczęsnej” było: w możliwie najkrótszym czasie dotrzeć do Wilna, doręczyć na miejscu rozkaz i pieniądze, zorientować się w sytuacji i przed rozpoczęciem ofensywy złożyć o wszystkim meldunek bezpośrednio w Sztabie Ścisłym.* Została także mianowana komendantką żeńskiego oddziału kurierskiego w Wilnie, który sama zorganizowała. W czasie wyprawy została aresztowana przez podjazd bolszewicki między Raduniem a Ejszyszkami. Oddana pod sąd miejscowego komitetu rewolucyjnego i uwięziona, uciekła, korzystając z zamieszania spowodowanego walką oddziału bolszewickiego ze szwadronem 4. pułku ułanów, który uderzył na Ejszyszki. I. Ziemiński tak opisał zakończenie jej misji: *„W Wilnie (...) zdołała zatrzeć za sobą ślady(...) 13-tego doręczyła ob. Olejniczakowskiemu rozkaz i pieniądze i po zebraniu potrzebnych wiadomości o świcie 14-tego opuściła Wilno, wyruszając piechotą Lidzkim traktem. Ze względu na panujące stosunki (...) szła boso ...”*. Meldunek o wykonaniu rozkazu złożyła w Sztabie Ścisłym w Skrzybowicach. Według A. Peplńskiego w styczniu 1920 wchodziła w skład Sztabu KN III POW w Kijowie.

Halina Starczewska Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z 10 VIII 1922 (Adj. Gen. L.13930/VM) została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari z nr. Krzyża 3015. W lipcu 1922 za służbę w POW została dwukrotnie odznaczona KW. We wniosku o nadanie z 4 XI 1921 Komendantka Oddziałów Żeńskich POW Jadwiga Barthel de Weydenthal napisała: *„Odznaczała się zawsze poświęceniem i odwagą, lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917 został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer POW. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w Ujazdowie (...) ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitariuszki niemieckiej (...) wkradła się do szpitala i potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podsunąć mu plan ucieczki (...), brała wybitny udział w samej akcji wykradania. Pomagała przy wynoszeniu chorego przez parkany i druty, obstawione wartami. Dzięki jej poświęceniu i odwadze ucieczka powiodła się w zupełności”*. Później została także odznaczona KNzM (1931).

Po wojnie powróciła do Warszawy. W latach dwudziestych kontynuowała studia pracując jednocześnie w Archiwum POW, a następnie w Zarządzie Chemicznego Instytutu Badawczego.

W kampanii wrześniowej 1939 uczestniczyła w obronie przeciwlotniczej na terenie Żoliborza. Bezpośrednio po kapitulacji otrzymała od gen. M. Karaszewicza-Tokarzewskiego rozkaz werbowania kobiet do SZP m.in. spośród członkiń FIDAC. W październiku 1939 jako „Szczęsna” współorganizowała z kpt. Z. Hemplem ps. „Łukasz” komórkę łączności więziennej wchodzącej w skład dowodzonego przez A. Sanojca ps. „Kortum” O I DG SZP, potem KG ZWZ. W połowie lutego 1940 kierownictwo komórki objął K. Gorzkowski ps. „Andrzej”, a Halina, zagrożona aresztowaniem przeszła, jako wykwalifikowany chemik, do tworzącego się Związku Odwetu. Aresztowana 15 VII 1940 przez gestapo i poddana brutalnemu śledztwu w Al. Szucha, oskarżona o produkcję gazów, została uwięziona na Pawiaku. Tam jako „Karolek” kierowała konspiracyjną komórką więzienną KG ZWZ, wciągając do pracy m.in. dr A. Czuperską (VM). Przez pracujących funkcjonariuszy polskiej służby więziennej przekazywała cenne meldunki i grypsy, utrzymywała także stałą łączność z DR. W więzieniu zapadła na zdrowiu, przez miesiąc przebywała w szpitalu, potem była leczona ambulatoryjnie. We wrześniu 1941 została wywieziona transportem specjalnym do Ravensbrück, gdzie należała do kierownictwa obozowej konspiracji. Organizowała tajne nauczanie, pracę kulturalno-oświatową, opiekę nad młodymi dziewczętami, uczestnicząc w tych pracach mimo pogarszającego się stanu zdrowia. W kwietniu 1944 weszła w skład

kierownictwa Samoobrony – komórki zorganizowanej przez H. Wasilewską na wypadek masowej likwidacji więźniów politycznych przez gestapo. Pod koniec kwietnia 1945 obóz został ewakuowany do Parchimia i tam wyzwolony 2 maja.

Po wojnie mieszkała w Warszawie. W latach 1950-1951 przebywała w więzieniu na Mokotowie w jednej celi Z. Martenowską (VM), zaangażowaną w działalność „NIE”, DSZ i „WiN”. Bezsukcesyjnie starała się o uzyskanie renty inwalidzkiej. Zmarła w 1975.

Brat Franciszek, inżynier sieci Tramwajów Miejskich w Warszawie, żołnierz ZWZ-AK, aresztowany w 1943, więzień Oświęcimia, zginął w maju 1945. Brat Jan, dyrektor Wydziału Opieki i Zdrowia w Zarządzie Miejskim m. Warszawy, aresztowany 1943, więzień obozów koncentracyjnych, wojnę przeżył.

APAK, T. 1268/WSK; CAW, sygn. KN 17 II 1931; KW 114/S-3055, prac. cyw. 1193, Dz.Pers. M.S.Wojsk. nr 19 z 8 VII 1922, nr 31 z 16 IX 1922; nr 1 z 4 I 1923;

By nie odeszły..., s. 148; Czuperska, *Cztery lata...*, s. 25, 44, 70, 300; Domańska, *A droga ich wiodła przez Pawiak*, Warszawa 1980, s. 143, 144; Domańska, *Pawiak...*, 479; także, *Pawiak był etapem*, Warszawa 1987, passim; *Dziesięciolecie...*, s. 871; Kunert, *Słownik...*, t. 2, s. 65, 186; Lanckorońska K., *Wspomnienia wojenne 22 IX 1939-5 IV 1945*, Kraków 2002, s. 348; Mazur, *BIP*, s. 32, 147, 148; Ney-Krwawicz, *Komenda...*, s. 106; Peplowski A., *Wywiad w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920*, Warszawa 1999, s. 98; Puchalski, Wawrzyński, *Krzyż...*, s. 87; Rzepecki J., *Organizowanie i działanie Biura Informacji i Propagandy (BIP) Komendy Głównej AK*, WPH 1971/2 (57), s. 133; *Słownik VM kobiet*, t. 1, s. 214; *Służba Polek...*, cz. 2, s. 121, cz. 4, s. 209, 403; Strzembosz, *Odbijanie...*, s. 41, 43; *Sylwetki kobiet-żołnierzy*, Toruń 2003, cz. 1. s. 46-47, 204, 404; Wanat, *Za murami ...*, s. 21, 122, 472; Wesolowski, *Order VM...*, s. 337, ...; *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, Warszawa 1987, s. 198; *Zawołać...*, t. 2, s. 152; Zbyszewska Z., *Ministerstwo polskiej biedy*, Warszawa 1983, passim; Ziemiański, *Praca kobiet...*, s. 147, 151-156, 211.

wersja z 14.11.07 ek

Biogram Grec przez
E. Starczewską do III Of. Stawmike
VM kabiet

Starczewska Halina zam. Chorążyna II (1895- 1975), od 1917 jako „Szczęsna” w POW w Warszawie, od 1918 kurierka do Wilna Oddziału II Sztabu Generalnego WP i tam komendantka żeńskiego oddziału kurierskiego. We wrześniu 1939 w obronie Warszawy, następnie jako „Karolek” w komórce łączności więziennej SZP-ZWZ oraz w Związku Odwetu. Więźniarka Pawiaka i Ravensbruck ; po wojnie represjonowana, mgr inż. chemii.

Halina Starczewska urodziła się 24 X 1895 w Warszawie jako córka Franciszka i Marii. Tu po uzyskaniu matury ukończyła kursy przyrodnicze, I kurs Wydziału Technicznego Towarzystwa Kursów Naukowych i studia na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej, uzyskując tytuł magistra inżyniera.

Od stycznia 1917 jako „Szczęsna” działała w POW w Warszawie. Początkowo pracowała w biurze ewidencyjnym Komisji Wojskowej w dziale słownikowym. W lipcu 1917 przydzielona do żandarmerii, była jednocześnie kurierką. Od września 1917 do października 1918 kolejno pełniła funkcje: adiutantki Komendanta Okręgu Ib POW, następnie kierowniczkii kancelarii Komendy Okręgu Ib i biura paszportowego KN POW. Była także ostatnią kierowniczką sekcji żeńskiej Wydziału VII (broni i materiałów wybuchowych) KN POW. Po wypędzeniu Niemców z Warszawy w listopadzie 1918 pracowała w Oddziale II Sztabu Generalnego WP. Jako kurierka pozafrontowa utrzymywała łączność z Wilnem zajęтым przez bolszewików. Dn. 5 IV 1919 wyjechała tam z zadaniem nawiązania łączności z Komendą Wileńską POW, przerwanej marcowymi aresztowaniami w wyniku prowokacji Czeka. Wówczas mianowano ją także komendantką żeńskiego oddziału kurierskiego w Wilnie, który zorganizowała. Została aresztowana przez podjazd bolszewicki między Raduniem a Ejszyszkami. Oddana pod sąd miejscowego komitetu rewolucyjnego i uwięziona, uciekła, korzystając z zamieszania spowodowanego walką oddziału bolszewickiego ze szwadronem 4. pułku ułanów, który uderzył na Ejszyszki. „ W Wilnie (...) zdołała zatrzeć za sobą ślady i 13-tego doręczyła ob. Olejniczowskiemu rozkaz i pieniądze. Po zebraniu potrzebnych wiadomości o świcie 14-tego opuściła Wilno, wyruszając piechotą Lidzkim traktem. Ze względu na panujące stosunki (...) szła boso ...”. Meldunek o wykonaniu rozkazu złożyła w Sztabie Ścisłym w Skrzybowicach.

Halina Starczewska Dekretem Naczelnika Państwa i Naczelnego Wodza z dn. 10 VIII 1922 (Adj. Gen. L.1390 VM) została odznaczona Orderem Wojennym Virtuti Militari V kl. (l.k. 3015). W lipcu 1922 została także dwukrotnie odznaczona KW. We wniosku o nadanie tego odznaczenia z dn. 4 XI 1921 Komendantka Oddziałów Żeńskich POW Jadwiga Barthel de Weydenthal napisała : „ Odznaczała się zawsze poświęceniem i odwagą, lekceważąc wszelkie niebezpieczeństwa. W końcu 1917 został aresztowany przez Niemców i skazany na śmierć ob. Mackiewicz, podoficer POW. Ze względu na ciężki stan zdrowia został z więzienia przesłany do wojskowego szpitala w

Ujazdowi.)Ob. Starczewska ze sfalszowanymi papierami sanitariuszki niemieckiej wkradła się do szpitala i potrafiła porozumieć się z Mackiewiczem i podsunąć mu plan ucieczki, brała wybitny udział w samej akcji wykradania." Postanowieniem Prezydenta RP z dn. 17 II 1931 została odznaczona KNzM.

W latach dwudziestych studiując, pracowała jednocześnie w Archiwum POW, a w latach trzydziestych mieszkała na Żoliborzu i pracowała w Chemicznym Instytucie Badawczym.

We wrześniu 1939 odmówiła ewakuacji do Lwowa z instytutem i podczas obrony Warszawy była czynna w obronie przeciwlotniczej na terenie Żoliborza. Bezpośrednio po kapitulacji Warszawy otrzymała od gen. M. Karaszewicza-Tokarzewskiego rozkaz werbowania kobiet do SZP m.in. spośród członkiń FIDAC. W październiku 1939 współorganizowała z kpt. Zygmunt Hemplem komórkę łączności więziennej. W połowie lutego 1940 kierownictwo komórki objął Kazimierz Gorzkowski, a Halina, jako wykwalifikowany chemik, przeszła do tworzącego się Związku Odwetu. Aresztowana 15 VII 1940 przez gestapo i oskarżona o produkcję gazów, została poddana brutalnemu śledztwu w al. Szucha. Do 22 IX 1941 przebywała na Pawiaku. Pod ps. „Karolek” kierowała konspiracyjną komórką więzienną KG ZWZ. Przez pracujących funkcjonariuszy polskiej służby więziennej przekazywała cenne meldunki i grypsy. Do Ravensbrück wywieziona transportem specjalnym (nr oboz. 7859), należała do kierownictwa obozowej konspiracji. Organizowała tajne nauczanie, pracę kulturalno - oświatową, opiekę nad młodymi dziewczętami. Wolność odzyskała 2 V 1945 w Parchimie, dokąd obóz ewakuowano 28 IV 1945.

Po wojnie mieszkała w Warszawie. W latach 1950-1951 przebywała w więzieniu na Mokotowie w jednej celi Z. Maternowską, zaangażowaną w „NIE”, DSZ i „WiN”. Nie mogła uzyskać renty inwalidy wojennego jeszcze w 1974. Zmarła prawdopodobnie w 1975.

Bracia Haliny: Franciszek, żołnierz ZWZ-AK, aresztowany 23 II 1943, więzień Oświęcimia, zginął dn. 3 V 1945 podczas ewakuacji obozu; Jan, aresztowany 18 II 1943, przeżył obozy koncentracyjne.

APAK, T. 1268/WSK; CAW, sygn.KN 17 II 1931; KW 114/S-3055, prac. Cyw.1193, Dz.Pers.M.S.Wojsk. nr 19 z dn. 8 VII 1922ł nr 31 z dn. 16 IX 1922; nr 1 z dn. 4 I 1923 ;

Czuperska, *Cztery lata...*, s. 25, 44, 70, 300; Domańska, *Pawiak...*, 479; *Dziesięciolecie...*, s. 871; Puchalski, Wawrzyński, *Krzyż...*, s. 87; Rzepecki J. , *Organizowanie i działanie Biura Informacji i Propagandy (BIP) Komendy Głównej AK*, *Wojskowy Przegląd Historyczny MON*, nr 2 (57) z 1971, s. 133; *Sl. VM*, t. 1, s. 214; *Służba Polek...*, cz. 2, s. 121; *Sylwetki kobiet...*, cz. 1. s.46-47, 204; cz.4 s. 209 ; Wanat, *Za murami ...*, s. 21; Ziemiański, *Praca kobiet...*, s. 147, 151-156, 211.

J. 1268/4SK
Chowczyzna Halina z d. Starcevskiej
ps. "Karolek", "Brysna"
(1895 - 1995).

IV. K O R E S P O N D E N C J A

- 1). 18.02. 1975 - Pismo Haliny Starcevskiej - Chowczyzny do zes. 4-4-1e, dot. przyznanie tytułu i praw inwalidy wojennego. Kopia maszynopisu A-4, k. 2, s. 1, 5.
- 2). j. 4. - kserokopia A-4, k. 1, s. 2.
- 3). 2.12. 1996 - list Hanny Grabinskiej do prof. E. Zaręckiej Format A-4 złożony na pół, ze sładaniami i wykreśleniami i tymczasem i segregatorem. Zapisane 2 strony A-5, pół. Rekopis. Original.
4. Notatka służbowa E. Zaręckiej o telefonie M. Bieruackiej w sprawie odwołania danych o Halinie Starcevskiej - Chowczyźnie. Pismo odrzucone A-5, k. 1, s. 1. (z dat. 1-22.2002.)
5. 8.02. 2002. Odrzucona informacja prof. M. Bieruackiej o listach prof. E. Zaręckiej dot. Haliny Starcevskiej - Chowczyzny, jej rodziny oraz odwołanych publikacji Format A-4, złożony na pół, k. 1, zapisane 2 strony A-5.

Halina Starczewska-Chorażyna mgr inż.
ul. Stołeczna 4 m.83
01-501 Warszawa.

Warszawa 18 lutego 1975r.

Do

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddział w Warszawie

W a r s z a w a

ul. Senatorska 8.

Dot.: przyznania tytułu i praw
inwalidy wojennego.

Zwracam się z prośbą o przyznanie mi tytułu i praw inwalidy wojennego za czas wojny i okupacji hitlerowskiej w Polsce w latach 1939-1945.

We wrześniu 1939r brałam czynny udział w obronie Warszawy w służbie OPL na terenie Żoliborza. Bezpośrednio po kapitulacji pełniłam służbę żołnierską w szeregach załączka Armii Podziemnej "Służba Zwycięstwu Polski"-SZP, a następnie w "Związku Walki Zbrojnej"-ZWZ i "Armii Krajowej"-AK. Równocześnie byłam współorganizatorką Komórki Więziennej ZWZ wchodzącej wówczas w skład Oddziału I-go Organizacyjnego Komendy Głównej SZP-ZWZ-AK, którego szefem był mgr inż. Antoni Sanejca płk. st. sp. ps. "Kortum". Bezpośredni przełożeni: mjr st. sp. Zygmunt Hempel ps. "Łukasz", a następnie Kazimierz Gorzkowski ps. "Andrzej".

Aresztowana w dn. 15 lipca 1940r przez Gestapo i poddana brutalnemu śledztwu w Aleji Szucha, zostałam uwięziona na Pawiaku, gdzie przebywałam do dn. 22 września 1941r t.j. do wywiezienia w transporcie specjalnym (Sondertransport) do obozu koncentracyjnego Ravensbrück (nr obozowy 7859). Wolność odzyskałam w Parchimie 3 maja 1945, po ewakuacji obozu 28 kwietnia 1945r.

Podczas pobytu na Pawiaku pełniłam nieprzerwanie służbę w komórce więziennej ZWZ, utrzymując stały kontakt ze "skrzynkami" organizacji na wolności, dzięki ofiarnej pracy funkcjonariuszek polskiej straży więziennej pracujących w konspiracji. W tym okresie Gestapo nadal prowadziło śledztwo w mojej sprawie. W dn. 15 sierpnia 1940r zostałam włączona do grupy 100 więźniarek, które zostały osadzone w celach "T" - z rozkazem izolowania od reszty więzienia. Kilkakrotnie sprawdzano na ~~SB~~ personalia, a w ~~marcu~~ według wrześniu 1940 r w celi nr 16 na Serbii poddano mnie "egzaminowi" z gazów bojowych, byłam bowiem oskarżona, jako członek Zarządu Chemicznego Instytutu Badawczego o rzekome organizowanie produkcji tych gazów w Polsce.

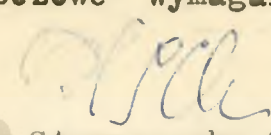
Stale napięcie nerwowe, głód (paczki dopiero od marca 1941r), fatalne warunki w przetłoczonej celi - były przyczyną ogólnego wyniszczenia organizmu z objawami ciężkiej nerwicy. Przez miesiąc przebywałam w szpitalu więziennym, potem byłam leczona ambulatoryjnie przez dr. Babskiego-lekarsza urzędowego i dr. H. Czuperską (ob. Śliwicką) więźn. polityczną czł. ZWZ-lekarkę funkcyjną szpitala. W warunkach obozowych stan mojego zdrowia stale się pogarszał: na skutek awitaminozy - ropiejące rany na rękach i nogach, na skutek ciężkiej pracy w kolumnach roboczych wystąpiły objawy niedomogi ~~układu~~ układu krażenia, choroby dróg oddechowych i tp. Leczenie w rewirze spowodowało dzięki zastrzykowi ropne

z rąk Panią Geller
z dr. Bauer
9.10.2002
Geller
Geller

zapalenie ślinianek, a wyrwanie zęba - uszkodzenie szczęki. Operację stopy (flegmonę) wykonała niemiecka pielęgniarka zwykłym nożem, dając zwolnienie na jeden dzień. Ratunek w wielu chorobach zawdzięczam lekarkom-więźniarkom, gdy je dopuszczono do rewiru: wielokrotnie niosły pomoc z narażeniem zdobywając leki oraz całemu personelowi więźniarek różnych narodowości pracującemu w rewirze.

Psychiczna odporność mego organizmu pozwoliła na przetrwanie nieludzkich warunkach obozowych oraz na czynny udział w podziemnym Ruchu Operu: w organizowaniu wspólnoty obozowej, w akcjach dywersyjnych i sabotażowych, w przygotowywaniu samoobrony podziemia obozowego wobec spodziewanej likwidacji obozu.

Po powrocie do kraju, mimo forsownego leczenia nie odzyskałam zniszczonego zdrowia, a choroby "pobożowe" wymagały i wymagają stałego leczenia.

Halina Starczewska-Chorażyna

Halina Starczewska-Chorażyna mgr inż.
ul. Stoleczna 4 m.83
01-501 Warszawa.

Warszawa 18 lutego 1975r.

L. Dr. 3436 USK/2002

Do

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddział w Warszawie

W a r s z a w a

ul. Senatorska 8.

Dot.: przyznania tytułu i praw
inwalidy wojennego.

Zwracam się z prośbą o przyznanie mi tytułu i praw inwalidy wojennego za czas wojny i okupacji hitlerowskiej w Polsce w latach 1939-1945.

We wrześniu 1939r brałam czynny udział w obronie Warszawy w służbie OPL na terenie Żoliborza. Bezpośrednio po kapitulacji pełniłam służbę żołnierską w szeregach załóżki Armii Podziemnej "Służba Zwycięstwu Polski"-SZP, a następnie w "Związku Walki Zbrojnej"-ZWZ i "Armii Krajowej"-AK. Równocześnie byłam współorganizatorką Komórki Więziennej ZWZ wchodzącej wówczas w skład Oddziału I-go Organizacyjnego Komendy Głównej SZP-ZWZ-AK, którego szefem był mgr inż. Antoni Sanojca płk. st. sp. ps. "Kortum". Bezpośredni przełożeni: mjr st. sp. Zygmunt Hempel ps. "Łukasz", a następnie Kazimierz Gorzkowski ps. "Andrzej

Aresztowana w dn. 15 lipca 1940r przez Gestapo i poddana brutalnemu śledztwu w Aleji Szucha, zostałam uwięziona na Pawiaku, gdzie przebywałam do dn. 22 września 1941r t.j. do wywiezienia w transporcie specjalnym (Sondertransport) do obozu koncentracyjnego Ravensbrück (nr obozowy 7859). Wolność odzyskałam w Parchimie 3 maja 1945, po ewakuacji obozu 28 kwietnia 1945r.

Podczas pobytu na Pawiaku pełniłam nieprzerwanie służbę w komórce więziennej ZWZ, utrzymując stały kontakt ze "skrzynkami" organizacji na wolności, dzięki ofiarnej pracy funkcjonariuszek polskiej straży więziennej pracujących w konspiracji. W tym okresie Gestapo nadal prowadziło śledztwo w mojej sprawie. W dn. 15 sierpnia 1940r zostałam włączona do grupy 100 więźniarek, które zostały osadzone w celach "T" - z rozkazem izolowania od reszty więzienia. Kilkakrotnie sprawdzano nad ~~SB~~ personalia, a wędrującemu 1940 r w celi nr 16 na Serbii poddano mnie "egzaminowi" z gazów bojowych, byłam bowiem eskarżona, jako członek Zarządu Chemicznego Instytutu Badawczego o rzekome organizowanie produkcji tych gazów w Polsce.

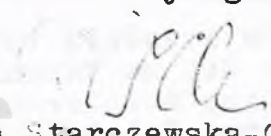
Stale napięcie nerwowe, głód (paczki dopiero od marca 1941r), fatalne warunki w przetłoczonym celi - były przyczyną ogólnego wyniszczenia organizmu z objawami ciężkiej nerwicy. Przez miesiąc przebywałam w szpitalu więziennym, potem byłam leczona ambulatoryjnie przez dr. Babskiego-lekarza urzędowego i dr. H. Czuperską (ob. Śliwicką) więźn. polityczną czł. ZWZ-lekarkę funkcyjną szpitala. W warunkach obozowych stan mojego zdrowia stale się pogarszał: na skutek awitaminy - ropiejące rany na rękach i nogach, na skutek ciężkiej pracy w kolumnach roboczych wystąpiły objawy niedomogi układu krążenia, choroby dróg oddechowych i tp. Leczenie w rewirze spowodowało dzięki zastrzykowi ropne

4. sekret Marylony Geller
4. dr. Bauer
9.10.2002

zapalenie ślinianek, a wyrwanie zęba - uszkodzenie szczęki. Operację stopy (flegmonę) wykonała niemiecka pielęgniarka zwykłym nożem, dając zwolnienie na pracy na jeden dzień. Ratunek w wielu chorobach zawdzięczam lekarkom-więźniarkom, gdy je dopuszczono do rewiru: wielokrotnie niesły pomoc z narażeniem zdobywając leki oraz całemu personelowi więźniarek różnych narodowości pracującemu w rewirze.

Psychiczna odporność mego organizmu pozwoliła na przetrwanie nieludzkich warunkach obozowych oraz na czynny udział w podziemnym Ruchu Oporu: w organizowaniu wspólnoty obozowej, w akcjach dywersyjnych i sabotażowych, w przygotowywaniu samoobrony podziemia obozowego wobec spodziewanej likwidacji obozu.

Po powrocie do kraju, mimo forsownego leczenia nie odzyskałam zniszczonego zdrowia, a choroby "obożowe" wymagały i wymagają stałego leczenia.

Halina Starczewska-Chorażyna

Wojciech 207

Wielce Szanowne Pani Profesor!

Pani Halina Marinowa przesłała

Pani puzr Tre Kurzyńska różnie do-

umenty z różnych okresów jej

działalności w dawnyce. Przynszly

one najpierw do mnie i pozwoliłem

sobie je przejrzeć.

Znalazłem tam, w relacji p.t. Krato-

i Kralke wzmiankę o Halinie Star-

cewskiej - Chorazynie ("Harolek", Szczęsna

która była zastępczynią Zygmunta

Hempla. Podane jest data jej areszto-

wanie, 15 lipca 1940, a następnie:

"...wywiezione do Ravensbrück gdzie

zginęła". - Znalazłem w Warszawie Halinę

Chorazynę, członkę POW, poznałem ją

w okresie właśnie członków POW.

Należała do klubu Ravensbrück (Tępa,

który nie wpisał się do ZBOWiD-u.

Była temu niezwykłe czynna, m. in. węg-
likowała „kółki” gdy starały się o
odszkodowanie. Postawieniem sprawdzić
czy to inne osoby, czy nieprawdziwa
informacja. Otoż to nieprawda, że zginęła.
Elżbieta Starczewska-Chorażyne
ur. w roku 1897

numer 2 Ravensbrück 7859 po wojnie
mieszkała w W-ur, przy ul. Stolarskiej 4,
(obecnie nazywa się ul. Ks. J. Popietuszki).
Zmarła w drugiej połowie lat 70 tych.
Dane są w centralnym archiwum przy
ul. Solidarności. -

Proszę więc o sprawdzenie tej informacji
z lat wcześniejszych lat. Później wiele lat po wojnie
Elżbieta Chorażyne służyła z wielkim
oddaniem sprawie Niepodległości i swoim
holenderskim obywatelstwem.

Łeżysz wyraz poważenie,

Elżbieta Chorażyne

* Pamiętam jak opowiadała, że z kilku nowo-
wież sędziów już POWiakanii składali
wieciec na Grobie Miernego Żołnierza
11-go listopada w latach 70-tych to
było dla innych nie do pomyślenia.
Ugrupowanie oprzytyjne organizowały
to dużo później, dopiero w drugiej
połowie lat 70 tych.

W fr.

P/w-53/2002

B222

Let M Brivkača

1 II 2002.

Informacije o odnositih
odnosih o Stavroski -
Halime Cherpizna VM z Polu
Med Stavroski in drugi vojny
minister, me bratanka, ktera
M. Brivkača odonke

Podaje bibliografij
jakaš obreme kiserke o Pa-
riaku (ni 4 let...)

Wamat

Barbovski, Paevien...
Kudnyishe, Ravensbrich

Dokumenty in Evclisium dav-
nep ZBOWiDn

Paš wpmow edin do obrinthe podewerit
clac de kapertu VM Stavroski

Halina Starcevska
- Chovajna
ins. chemik

mat od prof M. Burakov-
Kij
8 II 2 1939

Siostra predsedajuceho vice-
ministra financov Starcevskeho
Od 8 1939
v Sturibi Zvezistov Polski -
v tygnuntom Stempelen
v Kontrolyradie

Arrestovana v 1940 v. i osobnou
ve Pansku. Ve vneseni 1941
preveziona do obozu v Ravens-
brück.

✓ Jej bratanka maishka za granicou
- bratanek Starcevskeho maishka
v Karvare i byt (podobno, ale do
spreskrenia esy to on napesno)
v ce ministrom Kultury po
smenach ustrojnych v 1989 v

Dzielniki H. Starewskiej -
Chorąginy zaruscowo w publikacjach:

1. W. Kiedrzyński, Ravensbrück,
W-wa 1961
2. Wspomnienie Władysława Pawła
W-wa 1961
3. W. Bartoszewski, Warszawa
Przeżycia śmierci, Warszawa
4. Kunert (Głodowo), Krowch
i inne
5. L. Wasił, Za murami Pawła (1961)
6. R. Domańska, Pawła (1978.)
- i w. inne opracowania.

Uwaga:

- jeśli H. Starewska - Chorąginy
należała do ZBOWiDu, to jej doku-
menty powinny się znajdować w
w archiwum Związku Kombet. R.P.
we wsi H. Kjarolawskich i Piłknej.
Kw. Archiwum p. Matusewskiej.
- Była mieszkanką Warszawy. Blisko
długo może uoleć w wyskai - odnej
chujce Bratanki Starewskiejgo.

T: 1268/19K

1920

36 kart nauki

M 5/112

1. N Stenczeńska

Chorzów

19.9.20

2. I, ps. Helena

3. ur.

4. st.

5. Org.

Pań

1922 10 08

6. przydz.

Sztab Gen.

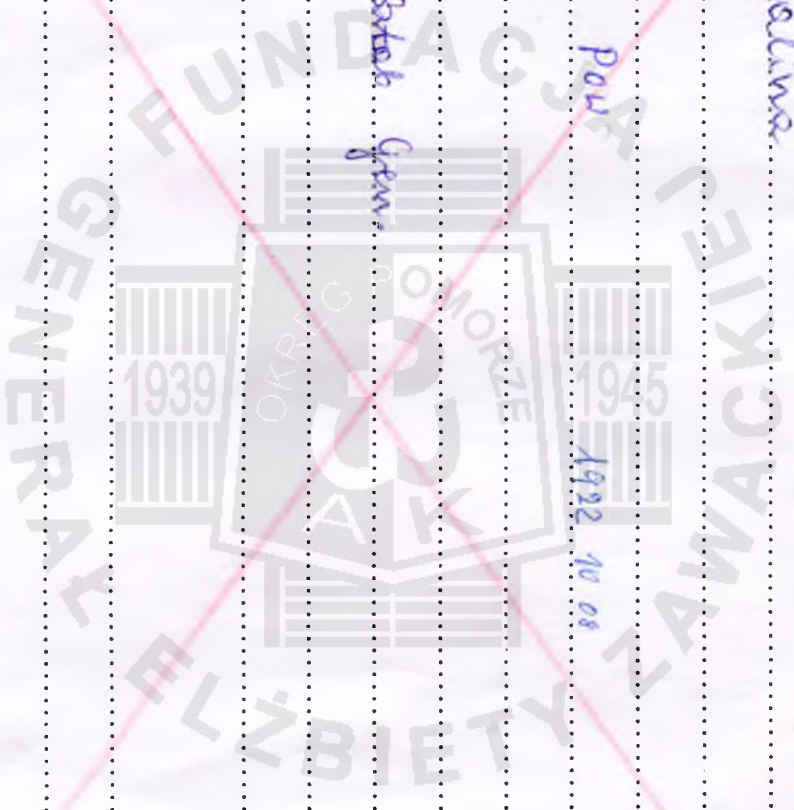
7. funkcje

8. nr 3015

9. zr.

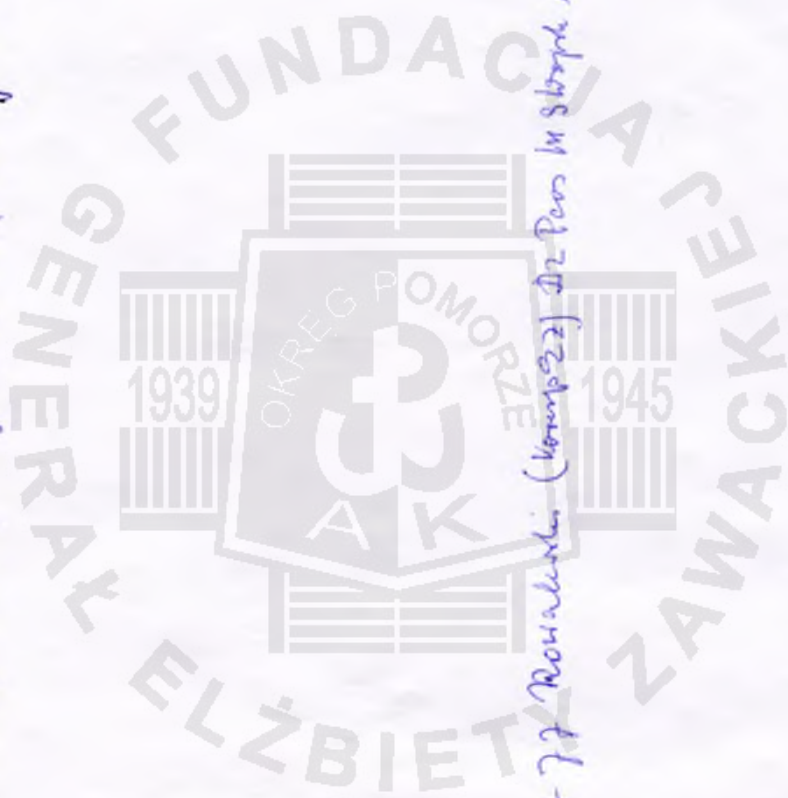
Wzrost 1 337

1 921

1. Staniewska, Halina, 1920, obywat., 3015, Szt Gen. 1008. 1922, s. 337

Zmieszkała w 77 Rowańskich (Kamp 22) Dł. Pocz. w Słupsku Nr 1 z dn. 4 I 1923

Voj
Starzewskie - Chwałyne Halime
ps. "Socysma", "Karolels"

Zob. Sylwetki kobiet ..., s. 46-47,
204, (z. 1)

Wsk. IX '07

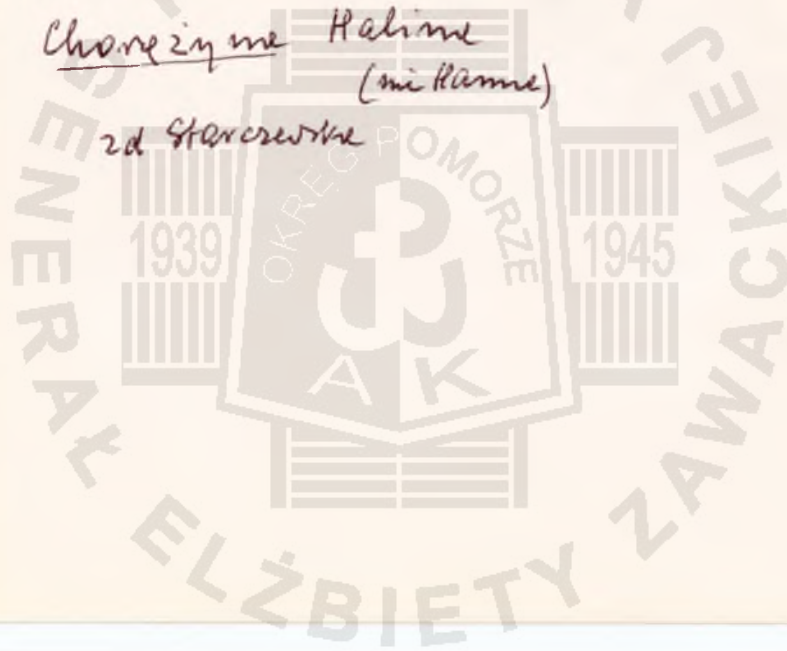
a

† 1975 T. ~~480~~... 1268

rk
wra

Chonizy me Halime
(mi Halime)

zd. Starcewska

VM
Stawciewska-Chorzyna
Halina

od pot. lutego 1940 w
Lizelski Odrodzeniu.

zob. Prępecki J., Organizowanie i
działanie Biura Informacji i
Propagandy (BIP) Komendy
Cyf. AK, Wójcik, Przewodnik Historyczny, 1971,
nr 1, s. 133

dot. Starczewskiej-Chorążymy Haliny

Starczewski Jan - brat Haliny, dyplomata
Hydrobiolog Opieki o Lęborka w Łowoskich
Świętym m. st. Katowicy, asenotomany
18 lutego 1943r. wywieziony do Oświęcimie
13 maja 1943r, a następnie do obozów
w Neuengamme, Dnütte i Bergen-Belsen.

zob. "La muraille de papier" - Leon Haupt
Książka i Kiecka 1985r.

dot. Starowieskiej - Chocimskiej Flakimy

Starowieski Franciszek, brat Flakimy -
- inżynier sieci Transmisyj i Skiepluch,
członek „Grupy Technicznej” a w latach
okupacji LHM-AK, aresztowany 23 lutego
1943 r., wywieziony do obozu w Oświęcimiu
28 kwietnia 1943 r., a stamtąd do Neuengamme
Lipiny w zatoce Dubedziej m. Cap Arcona
w dniu 3 maja 1945 r.

zob. „Lamurami Pomianki” - Leon Karol
Kwiecień i Kwieka 1985 r.

2.
dc.

STARCZEWSKA-Charyzma Halina

Hymniczono do Ravensbrücku 22 września
1941r. str. obozowy 7859

W obozie Ravensbrücku ^{m. im.} - organizatorce
tajnego nauczania (wykłady z chemii,
fiz. miedziwego), praca kulturalno-
oświatowa, kolumnatorce gazet miedziwych,
opieka nad młodymi dziewczynkami, okazal-
ność wychowanca w duchu patriotyzmu.

zob. „Latery lata oitropodyjanta - A Guperske Schmid
Custelnik Wme 1989r

„Zmocyjigty wartosi” - Ursula Hirshle
Wysl. Morale Golowki 1985r

Wz61 92

1.

SLP-ZHZ

Katzenbach

STARCZEWSKA - Chorożyńska Halina
ps. „Karolek”, „Szczęsna”

ur. 1895r.

mgr inż. chemii

ohiotawarka SOWi w okresie I wojny światowej.

list. 1939r. - na polecenie Komendy Główniej

SLP → ZHZ zorganizowała (razem z Lipką i

Heimtem) konspiracyjną grupę z Pamiątką

(zabójca przyszłej komunistki niemieckiej)

aresztowana 15 lipca 1940r. Pracowała

na Serbii (Pomiśle) w niemieckiej komórce
kontaktowej z niemiecką ZHZ

VII

Starczewska - Chomżyńska
Halina

W Jaremskim prowadziła
konspiracyjny obozowy.

zob. Struśba Polek ... t. 2, s. 121

4/8. VIII 07

V M

Starcewska - Chomczyńska
Helena

W l. 1950-51 przebywała w
wizycjach na Włocławku

zob. SŹ. - VII, t. I, s. 219

Wł. VIII 07

i

UM

POW

STARCZEWSKA - Chonęzime Helime
ps. "Szczęsna", "Kewolet"

Zob. "Sylwetki kobiet - żołnierzy" t. 1,
"Roknik" 2003, s. 46-47, 204, 409

Dok. 504

VM

1920

Stawerskie - Chorążyna Kalina "Kardok"
"Groszina"
Zastępcami Zygmunt Kempel, Siostra Bronia In-
formacji i Przepisy Okr. Wwa (indywidualne kontakty
Kempel symbol odred z wyznaniami)
Na Stawerskim sprzyje cała praca dot. kontaktów
na terenie więzień i doświadczeni siatki zewnętrznej
Zagrożone wiosną 1940r. na skutku demontażu - pro-
cesy w sprawie funkcji Pawła i Górczowski
"Pochwyty". Została aresztowana 15 VII 1940r.
w związku z naszą sprawą i została rzy na Pe-
niatki. Mi naszyfrowane przez Gustawa przy-
stępna do najlepszym sposobem do kontaktów
Wyznaniach w XI 1941r. do Ravensbrück

Vm

1920

nr

128

imię Stawczuk - Chwałczyńska ^{Halina} Karolek

współpracowała z ^{komunistami} ^{z Szerepina} ^{1940r}

organizatorka Stawczuk, a od VI 1940r K. Goskowska. - " ^{była jej współ-}

S. 148 "Kiedy 15 VII 1940r Stawczuk została aresztowana i osadzona na Pawiaku, takimi osobami w śledztwie miały być w tym czasie?"

zob. Urząd G., BZP, s. 34, 147, 148

i

T. 1268

Szabo Gen

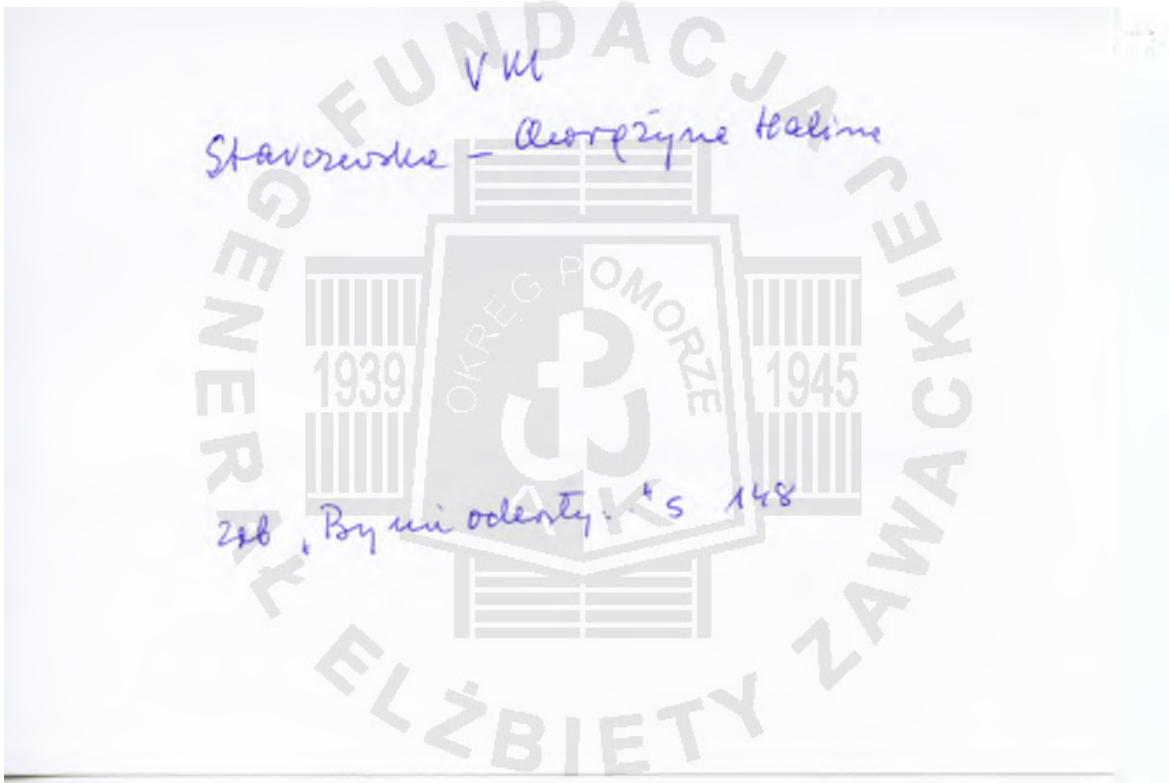
STARCZEWSKA Hilina

kd. 5, nr. 3015, 1922, 10, 08

Łob P. Pesotowski Dobrej Wirtuti Ellilitari
i Jego Leowaleni

Kelleessok Press, Miami, Florida
str. 337, 1992. USA

Dec 99

UM
STARCZEWSKA - Chonqzjme
Helme

- inż. demik, siostrze Franciszka i
Jana, dziewczęta konspir., członek
komórki miejskiej KG S2P, a
następnie 2W2, pracowała w miejs-
kiej komórcie kontaktowej. Areszt.
15 VII 1940 r., wywiezione do Ravensbrück
22 IX 1941 r. U

L. Wenzel, "Le mur des Penitents", W-wa 1985
s. 472, 122

VM

S2P

STARCZEWSKA-Chonęzime Helime
ps. "Kardel", "Szczęsna"

- na polecenie gen. M. Tokarskiego w XI-XII
1938 r. szef BiP Kowalskiego S2P
Zygmunt Hempel ps. "Kukasz" wraz z
k. H. Stenczewską więźnieli nielubną
Tęczosć z Powiatem przez funkcyjne-
muszy polskiej strazy więziennej; eweszo-
Strembosz "Odlajenie więźniów w W-wie" wete
23. W-we 1972, s 41; 43

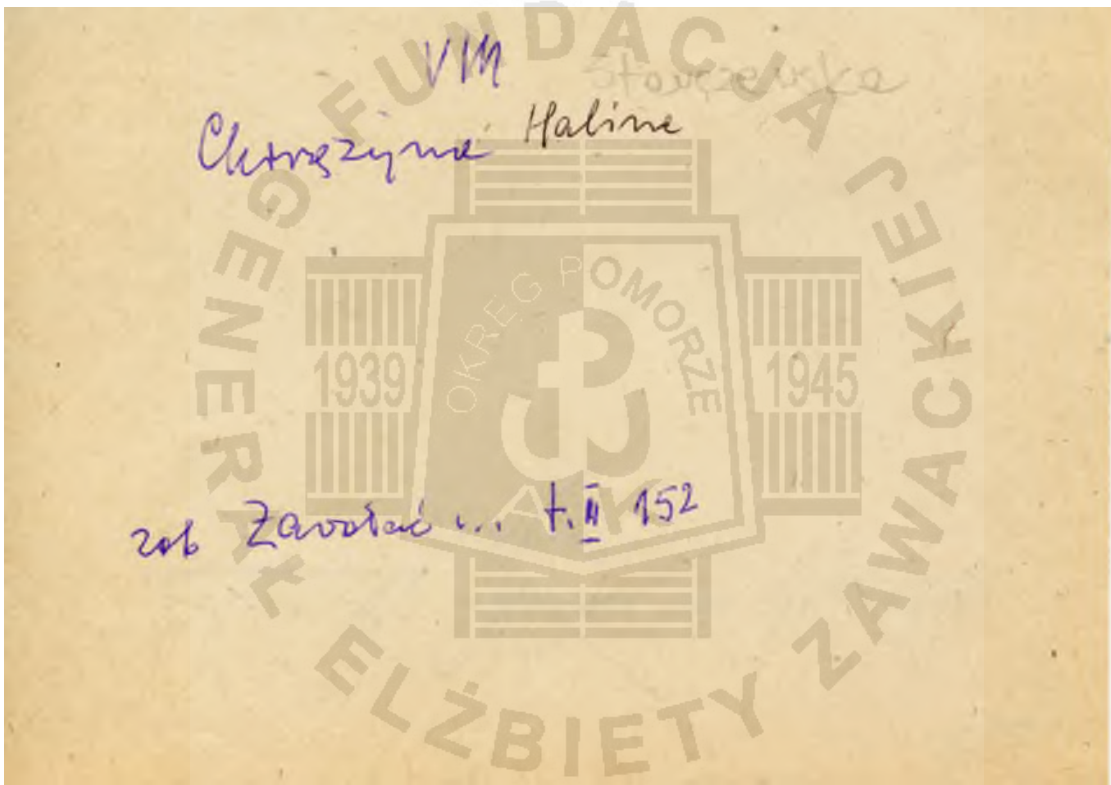
wona 15 VII 1840 r. i osedzone me
Pawieku, tam dziele w komorce
"wewnetrznej" i zostete awesztowane
mie w zwiazku z pracą w komorce
i jej kontakty z więzieniem, mie
zostety podczas sledztwa ujawnione /

i

STARCZEWSKA - Chorożymie
Helińskie

Zob. Koment. „Stowmik...”, T. II, s. 65, 186

D.Kw. III 03

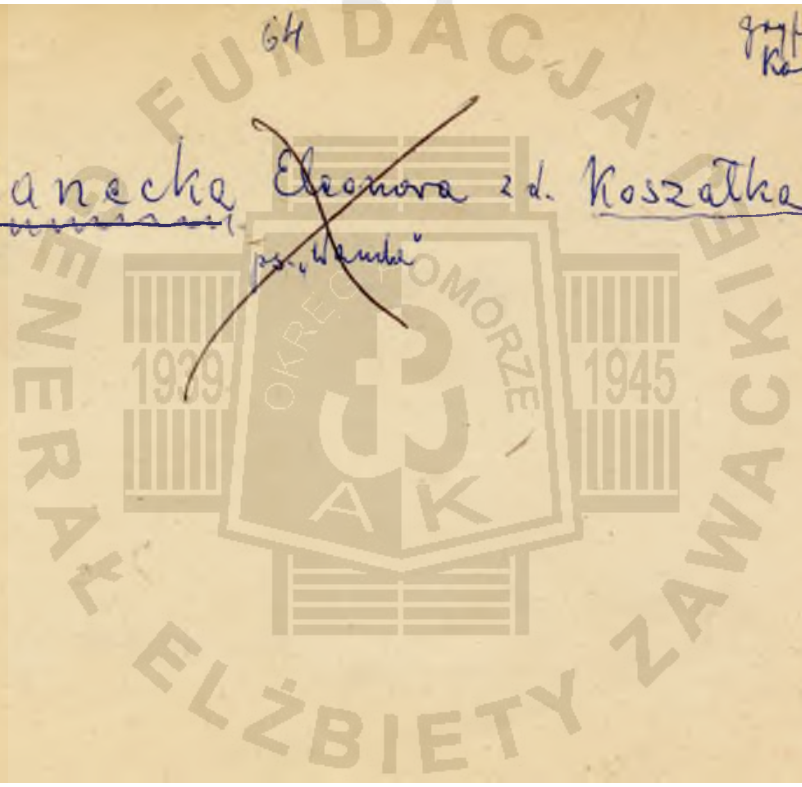

64

graf
Kottusz

~~Janecka Eleonora z d. Koszalka~~

ps. Wanda

Chorążymie z Stawerskich

Halina
bojownicza POW
w Ravensbrück przygotowała
alle Witzmarck ten drümmk Mowig

z Łancloniska K, Wspomnienie
s. 348

i

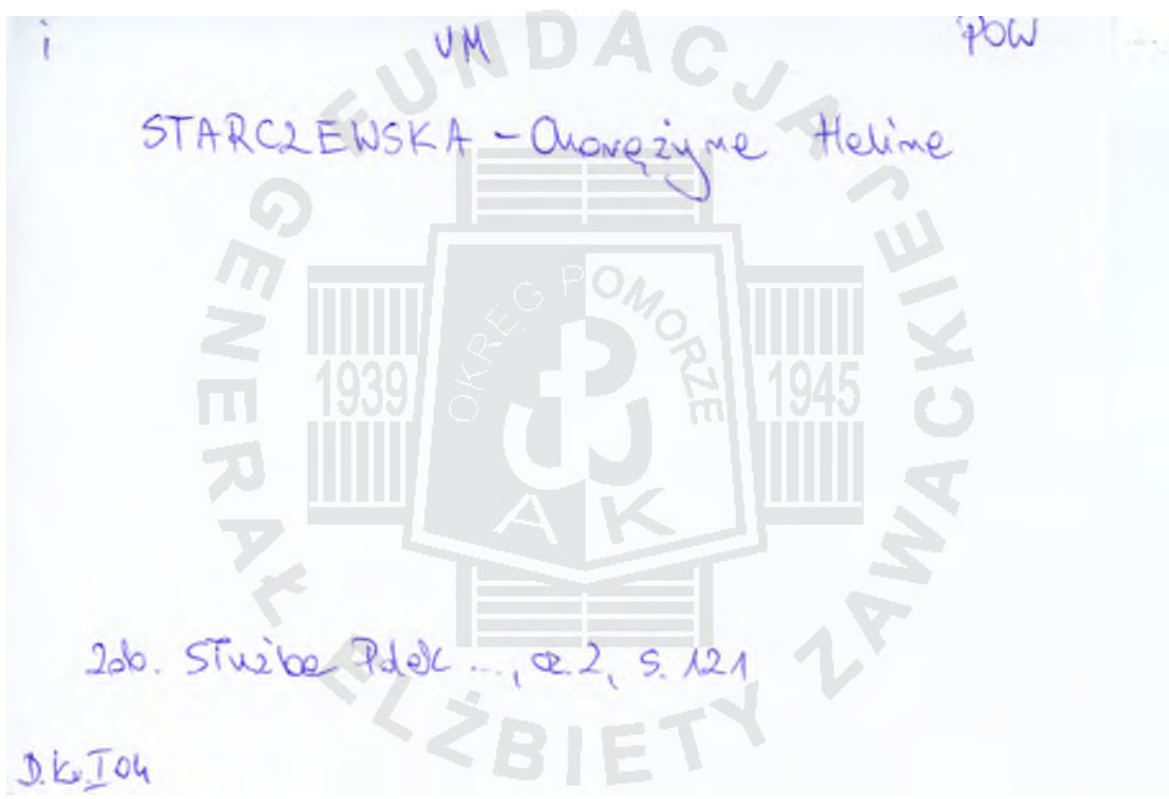
VM

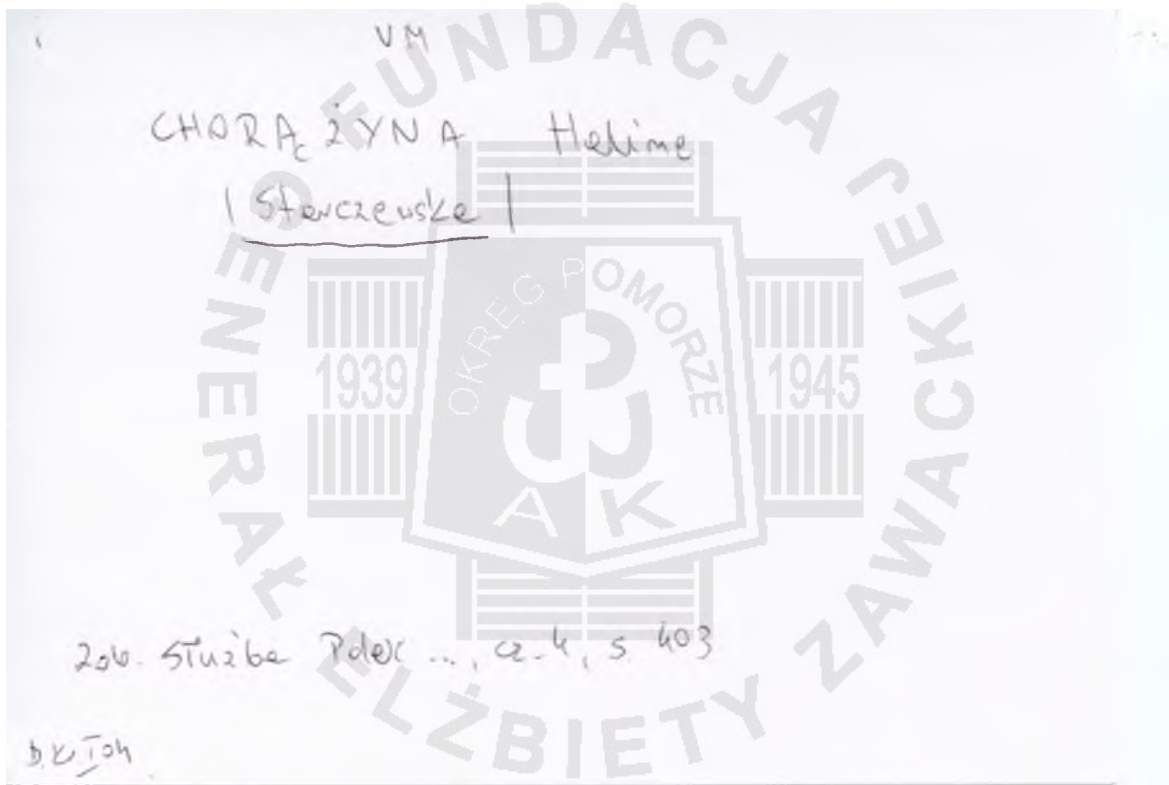
STARCI EWSKA - Monażyma Helma
PS. "Kardok"

- zorganizowała Tęczmość więzienną
S2P-2W2-AK | XI 1939 r.
- zesłał. IV 1940 r. bez związku z
jej działalnością w Tęczmości więzienną

Zob. Domeniske "Pamięć - Kłam i Nienajomość",
W-wa 1988, s. 126, 127

b.kw. III 03

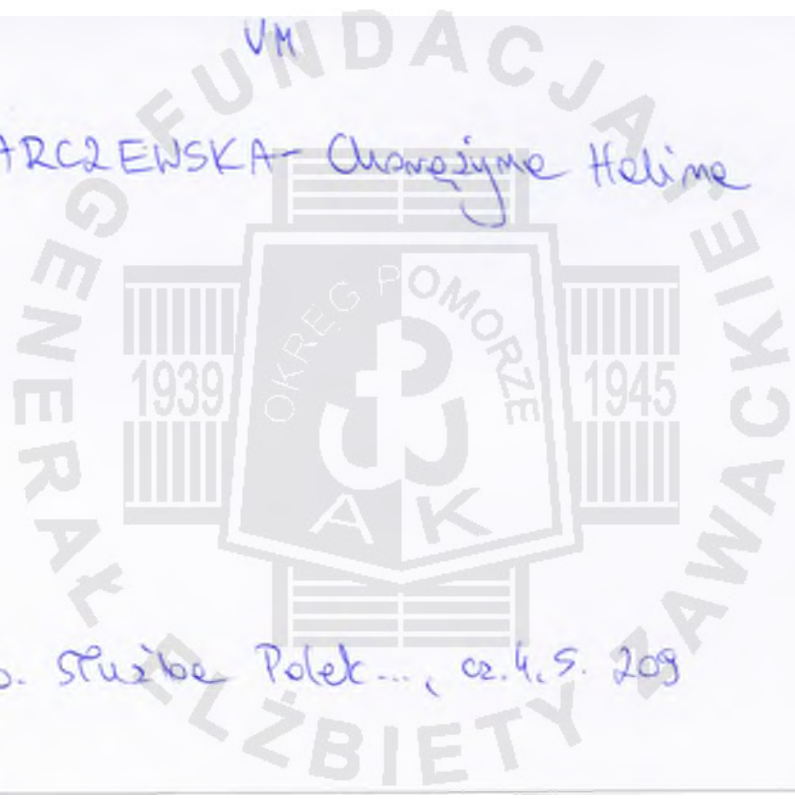

i

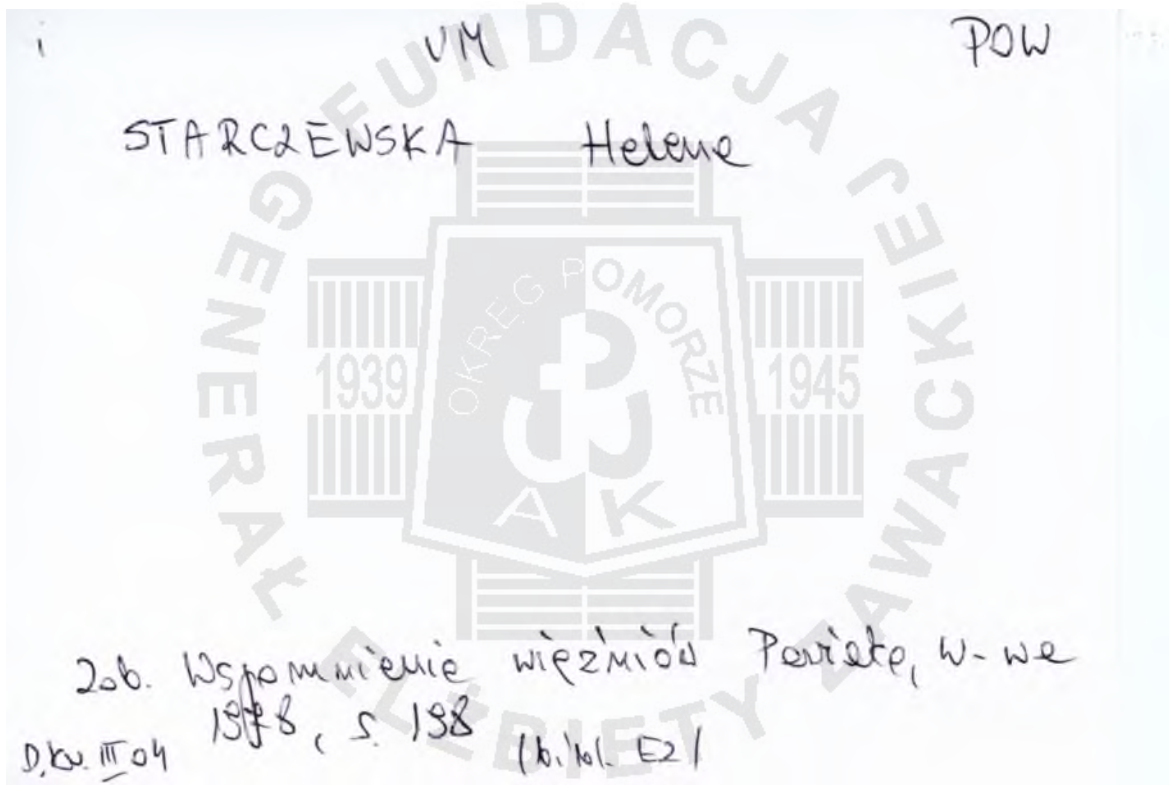
VM

STARCZEWSKA - Charyzmatyczne Helime

2ob. Służba Polek..., cz. 4, s. 209

D.k. I 04

i

UM

POW

CHORAŁYNA - Stenczewska Helime

ps. "Kardak"

- szef komendy więziennej na Pawiaku N 1940 r - s. 95
- "chemiczka", papier spraw kobiecych na Serbii"
Udzielone więźniarkom wód jak moje rozmawia - s. 148
- projektowała gypsy - s. 151
- projektowała przedzi od modality - s. 153

Domansta R/

Zob. Pawiak był etapem, H-wie 1987,

sk. III 04 s. 95, 123, 148, 150, 151, 153, 154, 475 Verte

imię, ur. 24 X 1895 r., ps. "Kowalek" współorganizator
mieszonki rewolucyjnej komórek więziennych
SZP. Arestowane 15 VII 1940 r. bez względu
z pracy w komórkach. Na Powieku kierownik
wieloletniej konspiracyjnej siatki więziennych.
22 X 1941 r. został wywieziony do
Reichsbrück" - s. 173

Chorożymie Halime z d. Staworewskie
Wizniarka z Ravensbrück
to mi Hanna, dawniejsze chłopskie
była w POW, po wojnie przywróconie w Wi IV
int od Hanny Grabnińskiej (kartoteka vi Serji),
która ~~notowała~~ ma kumę

17K
Wwa

i

UM

STARCZEWSKA - Charyzmatyczna Helina

- K. Kabzińska prosi o przyświecenie projektu -
kto jej nie pomoże, może pomóc
w sprostaniu jej życia za pośrednictwem
- H. Starcowska była dyktantką
uczennicą FIDAC

Zob. Koresp. E2 z K. Kabzińską, list z 1/11/06

10. 5/06, B175/

Dłw. 5/06

i

† 1975

Chowgzyne Haline
z d Starcowske

nr 1897

POW

ps. Karsolek "Socysne

Zastępczyni Zygmunta Heuple

arrest 15 VII 1940r

"wywieziane do Ravensbrück, gdzie zginęła"
to inf nieprawdziwa

zmarta p 1975 r

dalej informacje w Tekstach zdanych

verte

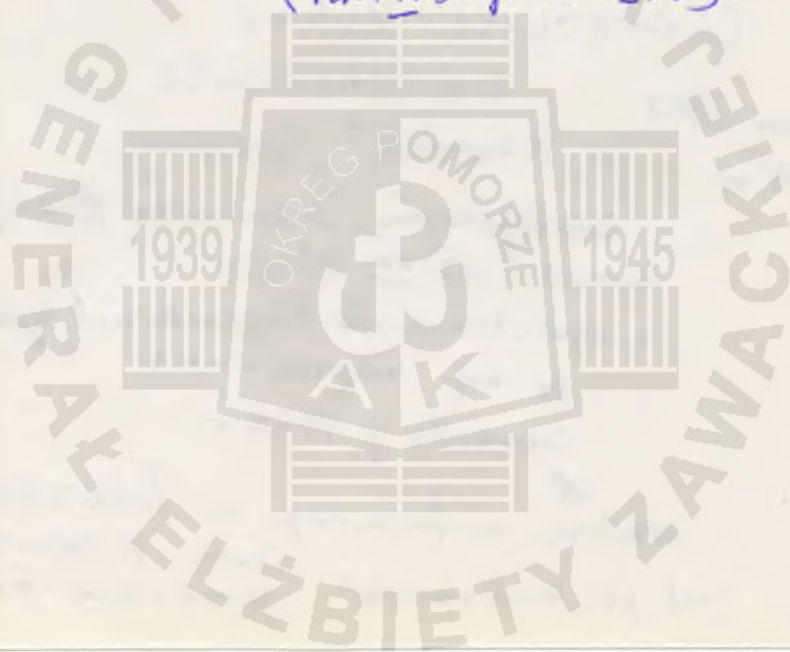
(rel. pt. "Krate skwatki"

arch. H Martini

przech. w same FIPK

POW
Koww. Prof. Mi podl.

ul. H. Grabinska 107 2 2 XII 96
(kav. VI Sejn nr 207)

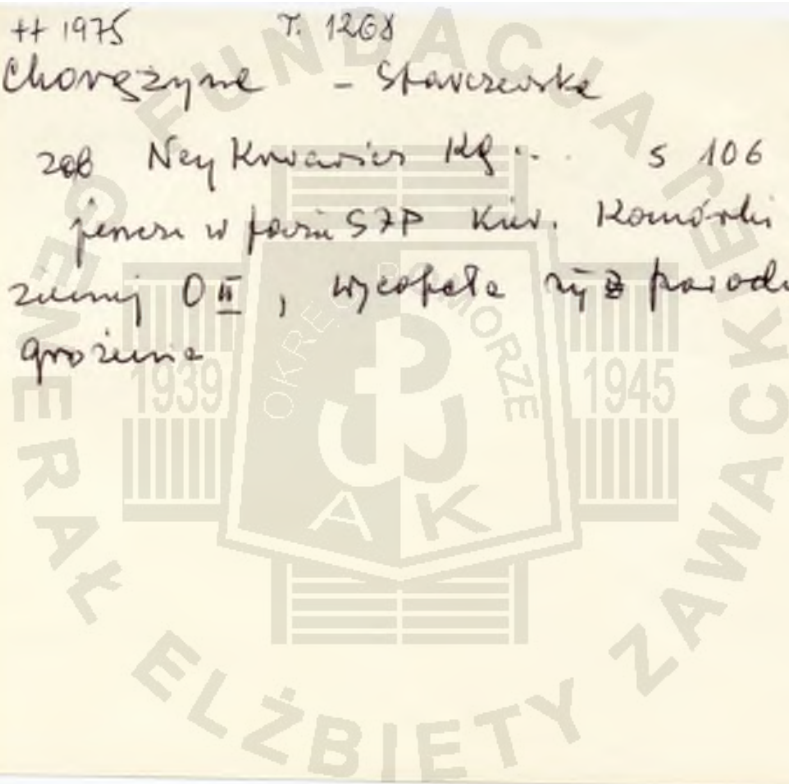

i

1975 T. 1268
Chorezynie - Stawiszynka

ASK
WWC

200 Ney Kwarcisz Idg... 5 106
pewni w form SFP Kier. Komórki wy-
zuciny 0 II, wycofa się z pasodem za-
grozonym

UM

POW

STARCZEWSKA Helina
zem. Chorzyna

- Mieczysław Starczyński nie jest
stanie stwierdzić czy to byłe
krewne; nie o niego nie wie

Zob. koresp. E2 z M. Starczyńskim, list
212 XI 07 / p. 506/07, B 148/

D. W. 21 07

a

~~T. 1268~~

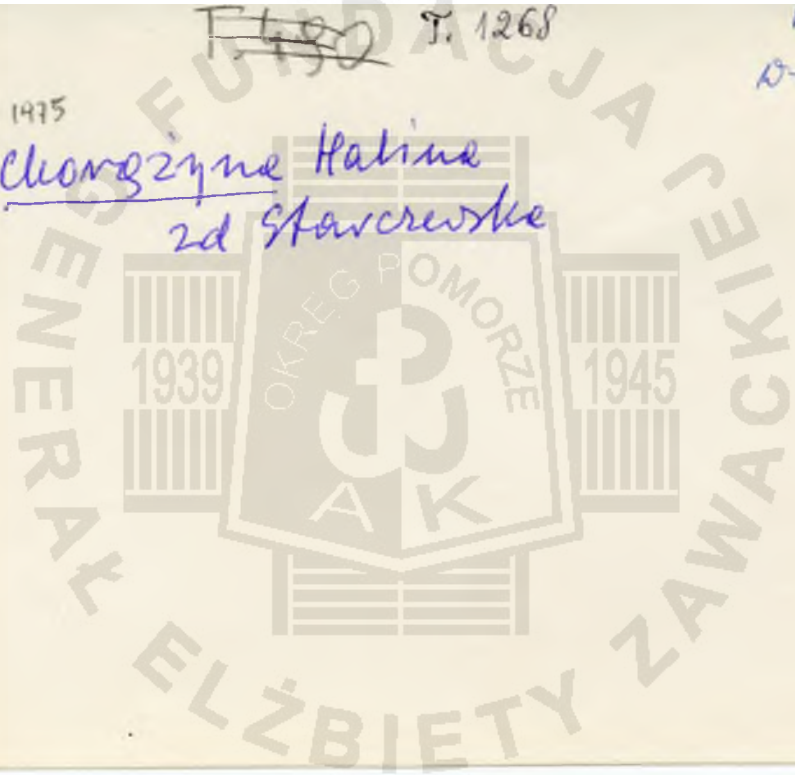
T. 1268

NR

10-10A

11 1975

Chromzyna Halina
zd Stawcowskie

UM

STARCZEWSKA - Charyzmatyczna
Helena

- imię ^(chemik) w Pawleku od 15 VII 1940 r. do 22 X 1941 r., potem wywieziona do Ravensbrück, przeżyła obóz
- była pierwszą organizatorką niezależnej komórki konspiracyjnej w Pawleku, utrzymywała stałą łączność z DR

Zbyszewski "Ministerstwo polskiej Nierdy"
Dok. 103 we 1983 r. s. 165, 188, 247-48, 251 verte

- przed wojną pracownik Chemicznego Instytutu Badawczego
- członek POW w okresie I w. s.w.
- w 1938 r. więźnięte przez gen. Tokeszkiewskiego do S2P. Po pierwszej feli orestowaniu pomagając Zygmuntowi Hempłowi ps. „kukosz” zmontować komórkę więzienną o charakterze naukowczym.
- po orestowaniu zorganizował komórkę bezmetr więzienną i ciągnął do pracy m.in. do Cruperskiej

i

UM

40W

STARCZEWSKA Helina

ps. "Szczęsna"

- w szeregach komendy KN-III w Kijowie
- w I 1920 r. 1/uzi ^{ponowym} na przegranej stronie przez bolszewików 16 XII 19/SM. i opuszczeniu SA przez najbardziej zaproszonych członków KN III

Zob. Pełoniński A., Wymiar w wojnie pol - bolsz.
1918 - 1920, Warszawa 1995, s. 38

D.Ł. 1004

VM

POW

CHORAŻYNA HELENA

1 Stawczewskie

ZOB. ŚWIDERSKI H. „OKUPACJA...”
W-WA, PAX, 1989, s. 47 //

3MikX1103

VM

POW

Stoworzevska Halme

- n. 106 ref. ośw. I armii w Rydze
- s. 109 - była w składzie armii gen. Ryabcewa
- s. 113 - przyjmowała w pałacu erafevski samit z part. Kras-
wiedem i part. Krasnoludskimi
- zob. Zdzianko-Zaluzhski, w Okręgu ... 106, 109, 113

T. 1268

d.w.z./HK
Warszawa

4 1975

inż. Starczewska-Chorguzyna Halina
ps. "Karolok"

Organizowała już w 1934 w ramach St. Leopolicki
konspiracyjną Komórkę więzienną na terenie Pawiaka
wiodącą do niej osoby ze strażnicy więziennej. Celem
była pomoc uwięzionym Komórka funkcjonowała
sprawnie do est. Stm Pawiaka. W kwietniu 1940r.
została aresztowana bez zniknięcia z pomysłu działania.

Zob.: Rejina Romanowa, "Halina Leopolicka przez
Pawiak" Wyd. "Książki i Wiedza" W-a 1980/31.
str. 143, 144

M.M. 99

Przygotowali: M. Sulej i W. Misztel | 1. dz 1754/WSK-412/

AK
W-WO

UZUPEKNIENY

T. 1268/
WSK

Halina (Szczęsna) STARCZEWSKA zam. CHORAŻYNA

ps. "Kardale" "Szczęsna"

CHORAŻYNA Halima

